

Katsaus vuoden 2023 seksuaalirikoslainsäädännön muutokseen seksuaalisen ahdistelun näkökulmasta

Juulia Purho ja Pinja Takanen

11/2022

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Juulia Purho & Pinja Takanen

Julkaisun nimi: Katsaus vuoden 2023 seksuaalirikoslainsäädännön muutokseen seksuaalisen ahdistelun näkökulmasta

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Lauri Tammi

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tutkimuksen tarkoitus on tarkastella vuonna 2023 tapahtuvan seksuaalirikoslainsäädännön muutoksen myötä muuttuvaa seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöä ja verrata sitä tämänhetkiseen lainsäädäntöön. Tutkimus toteutettiin vuoden 2022 aikana käyttäen kirjallisuuskatsauksen menetelmää.

Tutkimuksen idea syntyi vuoden vaihteessa voimaan tulevasta seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksesta. Tutkimuksen rajaamiseksi aiheeksi valikoitui pelkästään seksuaalista ahdistelua koskeva pykälä ja siinä tapahtuvat muutokset.

Lähtöolettamus tutkimuksessa oli se, että uudistuksen myötä seksuaalista ahdistelua koskeva lainsäädäntö suojaa entistä vahvemmin yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Lisäksi olettamuksena oli, että tämänhetkinen lainsäädäntö on vanhanaikainen, eikä se vastaa kansainvälisiä sopimuksia.

Tutkimuksen tavoitteena oli mahdollisimman kattavasti käydä läpi Suomen seksuaalista ahdistelua koskevan lainsäädännön nykytila, uudistuksen myötä tapahtuvat muutokset, selvittää millaisia ilmiöitä seksuaalinen häirintä ja -ahdistelu ovat Suomessa, sekä arvioida lakimuutoksen vaikutusta poliisin suorittamaan esitutkintaan.

Tämän lisäksi tutkimuksessa vertaillaan sitä, miten Ruotsissa, Norjassa, Saksassa ja Iso-Britanniassa säädetään seksuaalisesta ahdistelusta. Tutkimuksessa käydään myöskin läpi seksuaalista ahdistelua koskevan lainsäädännön aikaisempia muutoksia sekä seksuaaliseen ahdisteluun liittyvää oikeuskäytäntöä.

Tutkimus ei voi antaa täysin yksiselitteisiä vastauksia tutkimuskysymyksiin, sillä esimerkiksi vuoden vaihteessa voimaantulevan uudistuneen lainsäädännön vaikutuksia ei vielä tiedetä. Tutkimus antaa kuitenkin kattavan tietopaketin lainsäädännön nykytilasta seksuaalisen ahdistelun osalta sekä siitä, miten uudistus tulee muuttamaan seksuaalista ahdistelua koskevaa lainsäädäntöä.

Sivumäärä: 37

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Marraskuu 2022

Avainsanat: Seksuaalinen ahdistelu, seksuaalinen häirintä, seksuaalinen itsemääräämisoikeus

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuskysymykset	2
1.2 Aiheen rajaus	3
1.3 Metodi.....	3
1.4 Keskeiset käsitteet	4
2 SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ ILMIÖNÄ	4
2.1 Mitä on seksuaalinen häirintä?	5
2.2 Kokemukset seksuaalisesta häirinnästä.....	5
2.3 Seksuaalisen häirinnän määrän muutos	7
3 SEKSUAALISTA AHDISTELUA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN AIEMMAT MUUTOKSET	9
3.1 Oikeuskäytäntö ennen seksuaalisen ahdistelun kriminalisointia	11
4 NYKYTILANNE	12
4.1 RL 20:5 a seksuaalinen ahdistelu.....	12
4.2 Oikeuskäytäntö nykyisen lainsäädännön mukaan	13
4.2.1 KKO 2020:38	13
4.2.2 KKO 2019:104.....	14
4.3 Rangaistuskäytäntö.....	15
4.4 Vahingonkorvaukset.....	16
4.5 Tilastokeskuksen tilastoja seksuaalirikoksista.....	17
5 UUDISTUS.....	18
5.1 Tuleva lainsäädäntö	18
5.2 Lain säätäminen ja muuttaminen	20
5.3 Lakimuutosta ohjaava sääntely	21
5.3.1 Istanbulin sopimus	22
5.3.2 Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus.....	22
5.4 Hallituksen esitys ja asiantuntijoiden lausunnot	23
5.4.1 Eduskunnan oikeusasiamies	24
5.4.2 Poliisihallitus.....	24

5.4.3 Itä-Suomen yliopisto.....	24
5.4.4 Sexpo-säätiö	25
5.4.5 Pohdintaa asiantuntijoiden lausunnoista	25
5.5 Uudistuksen hyödyt ja haitat	26
6 MUUTOKSEN VAIKUTUS ESITUTKINTAAN.....	28
6.1 Pohdintaa uudistuksen vaikutuksesta poliisin suorittamaan esitutkintaan	28
7 SÄÄNTELY MUISSA MAISSA	30
7.1 Ruotsi	30
7.2 Norja.....	30
7.3 Saksa.....	31
7.4 Iso-Britannia	31
7.5 Yhteenveto	32
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	32
LÄHTEET	35

1 JOHDANTO

Rikoslain (19.12.1889/39) seksuaalirikoksia koskeva 20 luku uudistuu 1.1.2023 kokonaisuudistuksen myötä. Tämän seurauksena monet seksuaalirikoksia koskevien pykälien tunnusmerkistöt uudistuvat ja laajenevat sekä kyseiseen rikoslain lukuun tulee myös uusia pykäläitä. Tämän uudistuksen myötä seksuaalisen ahdistelun määritelmä laajenee. Rikoslain 20 luvun 5a §:n mukaan seksuaalinen ahdistelu pitää sisällään ainoastaan koskettelemalla tehdyn seksuaalisen teon. Uudistuksen jälkeen seksuaalinen ahdistelu pitää sisällään myös muitakin seksuaalisia tekoja, jotka voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi ovat vakavuudeltaan kosketteluun rinnastettavia. Tällaisia tekoja voisivat olla esimerkiksi sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla toisesta kuvan tai itseään paljastamalla tehty teko.

Seksuaalinen ahdistelu kriminalisoitiin vasta vuonna 2014 tehdyssä seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksessa, koska jo olemassa olevat kriminalisoinnit eivät täyttäneet tarpeeksi seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkkejä. Ennen seksuaalisen ahdistelun kriminalisoimista lähimmät tunnusmerkit vartaloon kohdistuville puristelemalla tehdyille teoille löytyivät rikoslain kunnianloukkaus ja pahoinpitely pykälästä. Kunnianloukkaus ja pahoinpitely teot eivät kuitenkaan liity suoranaisesti seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen, jonka vuoksi seksuaalisesta ahdistelusta säädettiin oma pykälänsä. (Vauhkonen jne. 2021, 18.)

Olemme molemmat kiinnostuneita seksuaalirikostutkinnasta ja tästä syystä halusimme kirjoittaa opinnäytetyön siihen liittyvästä aiheesta. Myöskin seksuaalirikoksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus on tällä hetkellä todella ajankohtainen, sillä se astuu voimaan vuoden vaihteessa. Halusimme siis opinnäytetyön käsittelevän tätä pian voimaan tulevaa uudistusta ja sen aiheuttamia muutoksia. Valitsimme aiheeksemme pelkän seksuaalista ahdistelua koskevan rikoslain pykälän. Käsittelemme opinnäytetyössä uudistuksen myötä pykälään tulevia muutoksia sekä uudistuksen vaikutuksia poliisin suorittamaan esitutkintaan. Jotta kykenemme käsittelemään opinnäytetyössä tätä uudistusta ja sen tuomia vaikutuksia laajasti, käsittelemme myös seksuaalista ahdistelua koskevan pykälän nykytilaa ja siihen liittyvää oikeuskäytäntöä. Päätimme myös käsitellä opinnäytetyössä seksuaalista häirintää ilmiönä, sillä sen avulla tuomme esille sitä, miksi seksuaalista ahdistelua koskevan pykälän tunnusmerkistöä laajennetaan ja miksi uudistus on tarpeellinen. Vertailemme myös muutaman Euroopan maan lainsäädäntöä juuri seksuaalisen ahdistelun näkökulmasta Suomen lainsäädäntöön.

1.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksemme tarkoitus on vastata seuraaviin kysymyksiin:

Millainen ilmiö seksuaalinen häirintä ja ahdistelu Suomessa on?

Miksi seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöä muutetaan?

Millainen seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö on nyt ja miten sitä tarkastellaan oikeuskäytännössä?

Millainen seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö tulee olemaan lakiuudistuksen jälkeen?

Miten lakimuutos vaikuttaa poliisin suorittamaan esitutkintaan?

Tarkoituksenamme on selvittää tutkimuksessa millainen ilmiö seksuaalinen häirintä ja ahdistelu on Suomessa, kuinka moni on kokenut seksuaalista häirintää ja millaista se on ollut. Tämän tarkoituksen on tuoda ilmi sitä, miksi seksuaalista ahdistelua koskevan pykälän tunnusmerkistöä laajennetaan uudistuksen myötä. Haluamme siis löytää myös vastauksen siihen, miksi uudistukselle on tarvetta.

Tarkastelemme myös tämänhetkistä seksuaalista ahdistelua koskevan rikoslain 20 luvun 5 a pykälän tunnusmerkistöä ja sitä, miten kyseistä pykälää tarkastellaan oikeuskäytännössä. Tästä syystä käsittelemme opinnäytetyössä myös korkeimman oikeuden antamia ratkaisuja seksuaalisesta ahdistelusta nykyisen lainsäädännön mukaan, sillä ne toimivat ohjeina alemmille oikeusasteille. Tutkimuksen tarkoituksena on myös paneutua siihen, milloin seksuaalinen ahdistelu kriminalisoitiin ja miten seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön täyttäviä tekoja on tarkasteltu ennen sen lisäämistä rikoslakiin.

Aiomme myös selvittää opinnäytetyössä miten seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö tulee muuttumaan 1.1.2023 voiman tulevassa kokonaisuudistuksessa ja mitä vaikutuksia tällä muutoksella on. Haluamme myös selvittää miten tällainen lakiuudistus prosessina etenee ja kuinka kauan se kestää.

Koska olemme poliisiopiskelijoita haluamme myös tarkastella muutoksen vaikutusta poliisin suorittamaan esitutkintaan. Pyrimme selvittämään, miten esitutkintaprosessi muuttuu uudistuksen myötä. Haluamme myös selvittää, mitkä erilaiset kansainväliset sääntelyt vaikuttavat tähän tulevaan uudistukseen ja miten ne ohjaavat Suomen lainsäädäntöä seksuaalisen ahdistelun osalta. Lisäksi tutkimuksessa vertaillaan muutaman Euroopan maan lainsäädäntöä seksuaalisen ahdistelun ja häirinnän osalta Suomen lainsäädäntöön.

1.2 Aiheen rajaus

Aiheemme käsittelee rikoslain seksuaalirikoksia käsittelevän 20 luvun vuoden 2023 alussa voimaan tulevaa uudistusta. Rajasimme aiheemme koskemaan rikoslain 20 luvun 5a pykälää eli seksuaalista ahdistelua koskevaa pykälää. Kokonaisuudistuksen myötä seksuaalinen ahdistelu tulee tulevaisuudessa olemaan saman luvun 6 pykälä ja käsittelemme opinnäytetyössä siis myös tätä uutta pykälää. Halusimme rajata aiheen koskemaan vain yhden pykälän tunnusmerkistön uudistusta, jotta opinnäytetyöstä ei tulisi liian laaja ja voisimme paneutua aiheeseen mahdollisimman tarkasti ja syvällisesti.

Aluksi olimme valinneet aiheeksemme raiskausta koskevan pykälän, mutta pian huomasimme, että raiskaus pykälää koskevasta uudistuksesta on jo tekeillä opinnäytetyö. Tästä syystä siis valitsimme opinnäytetyön aiheeksi seksuaalista ahdistelua koskevan pykälän muutoksen, sillä myös sen tunnusmerkistö tulee muuttumaa merkittävästi uudistuksen myötä. Poliisiopiskelijoina haluamme käsitellä opinnäytetyössä myös kyseisen pykälän uudistuksen vaikutusta poliisin suorittamaan esitutkintaan. Jotta voimme ymmärtää uudistusta ja sen vaikutuksia, perehdymme myös erilaisiin tilastoihin seksuaalisesta ahdistelusta ja seksuaalisesta häirinnästä Suomessa.

1.3 Metodi

Tarkoituksemme on tutkia aihetta kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmällä. Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmetodi, jolla tehdään niin sanotusti "tutkimus tutkimuksesta". Kirjallisuuskatsauksessa siis kootaan erilaisten tutkimuksien tuloksia ja ne toimivat perustana uusille tutkimustuloksille. (Salminen 2011, 4.)

Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta voisi luonnehtia yleiskatsaukseksi ilman tarkkoja ja tiukkoja sääntöjä. Siinä käytettävät aineistot ovat laajoja ja niiden avulla tutkittava ilmiö pystytään kuvaamaan laaja-alaisesti. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa myös tutkimuskysymykset voivat olla laajempia. (Salminen 2011, 6). Tarkemmin ottaen tarkoituksemme on tutkia aihetta narratiivisella yleiskatsauksella, joka on kirjallisuuskatsauksen muodoista metodisesti kevyin. Narratiivisen yleiskatsauksen tarkoituksena on auttaa ajantasaistamaan tutkimustietoa, mutta se ei kuitenkaan tarjoa varsinaista analyttistä tulosta. (Salminen 2011, 7.)

Narratiivisella yleiskatsauksella pyrimme antamaan mahdollisimman laajan kuvan seksuaalisesta ahdistelusta ja seksuaalisesta häirinnästä ilmiönä Suomessa, rikoslain 20 luvun uudistuksen myötä muuttuvasta seksuaalista ahdistelua koskevasta pykälästä, sekä muutoksen vaikutuksesta poliisin suorittamaan esitutkintaan. Pyrimme luomaan aiheesta narratiiviselle yleiskatsaukselle ominaisen helppolukuisen lopputuloksen. (Salminen 2011, 7.) Tarkoituksenamme on siis tutkia aihetta useista

eri avoimista lähteistä, niin verkosta kuin kirjoistakin, löytyvän tiedon perusteella ja koota niiden pohjalta ajantasainen tietopaketti aiheesta.

1.4 Keskeiset käsitteet

Suostumusperustainen-termillä tarkoitamme tekoa, johon on annettu vapaaehtoisesti painostamatta suostumus.

Seksuaalinen ahdistelu -käsitteellä viitataan tällä hetkellä voimassa olevaan rikoslain 20 luvun 5 a § (27.6.2014/509) sekä 1.1.2023 voimaan tulevaan rikoslain 20 luvun 6 § (8.7.2022/723) määritelmiin seksuaalisesta ahdistelusta. Määritelmiin syvennyttään opinnäytetyön kappaleissa 4.1 sekä 5.1.

Seksuaalinen häirintä -termillä tarkoitetaan fyysistä, sanallista tai sanatonta luonteeltaan ei-toivottua seksuaalista käytöstä, joka loukkaa yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

Seksuaalinen itsemääräämisoikeus -käsitteellä tarkoitetaan jokaisen ihmisen oikeutta koskemattomuuteen, omiin rajoihin ja väkivallattomuuteen sukupuolesta ja seksuaalisuudesta riippumatta.

2 SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ ILMIÖNÄ

Rikoslain 20 luvun uudistuksen myötä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön tulevat täyttämään jotkin aiemmin seksuaalisena häirintänä pidetyt teot. Seksuaalisen ahdistelun määritelmän laajentumisella kriminalisoidaan epätoivottuja toisen henkilön seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen vaikuttavia tekoja. Lainsäädännöllä pyritään vaikuttamaan ihmisten käytökseen ja toimintaan, joten myös tällä uudistuksella pyritään parantamaan ihmisten seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Seuraavaksi opinnäytetyössä perehdytään tilastoihin Suomessa koetusta seksuaalisesta häirinnästä. Näiden tilastojen kautta lukijan on helpompaa ymmärtää seksuaalista ahdistelua ilmiönä Suomessa sekä sitä, miksi seksuaalista ahdistelua koskevan pykälän tunnusmerkistön laajeneminen on tärkeää.

Tasa-arvobarometrillä tutkitaan, millaisia kokemuksia eri sukupuolta olevilla ja eri-ikäisillä ihmisillä on sukupuolten tasa-arvosta ja sen toteutumisesta Suomessa eri elämänalueilla, kuten työelämässä, opiskelussa ja perhepiirissä (Tilastokeskus, luettu 4.9.2022). Tuoreimman eli vuonna 2017 tehdyn tasa-arvobarometrin mukaan Suomessa naisista 38 prosenttia ja miehistä 17 prosenttia on kokenut viimeisten kahden vuoden aikana seksuaalista häirintää. (STM 2018, 34). Jo pelkästään nämä luvut osoittavat sen, että seksuaalista häirintää tapahtuu Suomessa paljon. Uudella lainsäädännöllä pyritään laskemaan näitä lukuja.

2.1 Mitä on seksuaalinen häirintä?

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Tällä ei toivotulla käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan toisen henkilön fyysistä tai henkistä koskemattomuutta. Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä on tasa-arvolaisissa tarkoitettua syrjintää. Tasa-arvolain (8.8.1986/609) 7 §:ssä on syrjinnän kielto, jonka mukaan välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella on kielletty.

2.2 Kokemukset seksuaalisesta häirinnästä

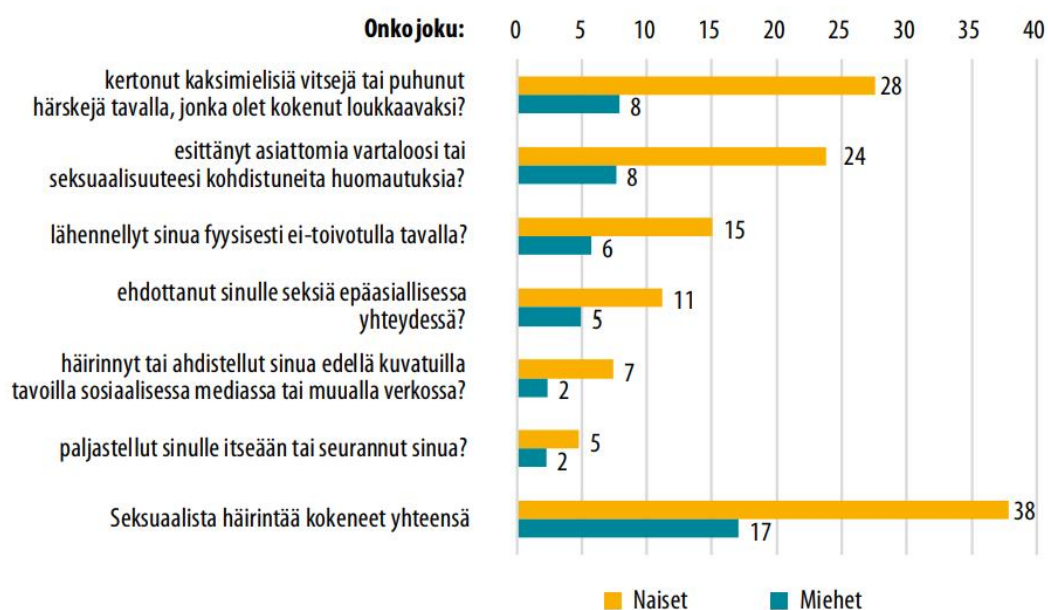
Sosiaali- ja terveysministeriö toteutti kuudetta kertaa tasa-arvobarometrin vuonna 2017. Sen tarkoituksena on tuottaa tietoa tasa-arvoon liittyvistä asenteista, mielipiteistä ja kokemuksista eri elämän osa-alueilla. (STM 2018, 11). Tasa-arvobarometrissä seksuaalista häirintää ovat esimerkiksi loukkaavilta tuntuvat kaksimieliset vitsit ja härskit puheet, seksin ehdottaminen epäasiallisessa yhteydessä, asiattomat vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvat kommentit sekä fyysinen lähentely (STM 2018, 33). Kuten edellä on jo tullut ilmi niin tällä hetkellä rikoslain 20 luvun 5a §:n eli seksuaalista ahdistelua koskevan pykälän tunnusmerkistön täyttää näistä tasa-arvobarometrin kohdista ainoastaan fyysinen lähentely. Tämä siis tarkoittaa sitä, että vaikka kaikilla tasa-arvobarometrissä listatuilla tavoilla toteutettu seksuaalinen häirintä on epäsuotavaa, se ei kuitenkaan ole tällä hetkellä rikos. Uudistuksen jälkeen lähes kaikki barometrissä seksuaaliseksi häirinnäksi luetellut teot voivat tietyissä tapauksissa täyttää seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön.

Tasa-arvobarometri pureutuu syvemmin siihen ketkä, ja millaista seksuaalista häirintää Suomessa koetaan. Kuten edellä mainittiin, tasa-arvobarometrin mukaan 38 prosenttia naisista kertoi kokeneensa edellisten kahden vuoden aikana seksuaalista häirintää. Kyselyyn vastanneista alle 35-vuotiaista naisista yli puolet eli 56 prosenttia oli kokenut seksuaalista häirintää. Barometrin mukaan naisten kokema seksuaalinen häirintä on yleisimmin ollut loukkaavaksi koettuja kaksimielisiä vitsejä ja härskéjä puheita. Lähes joka neljäs nainen on kertonut kokeneensa asiattomia vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia huomautuksia. Ei-toivottua fyysistä lähentelyä on kokenut viisitoista prosenttia naisista ja yksitoista prosenttia ilmoitti, että heille on ehdotettu seksiä epäasiallisessa yhteydessä. Sosiaalisessa mediassa tai muualla verkossa seksuaalista häirintää oli kohdannut seitsemän prosenttia naisista, ja seuraamista tai itsensä paljastelua oli taas joutunut kokemaan viisi prosenttia. (STM 2018, 34–35.)

Miehet ovat tasa-arvobarometrin mukaan kokeneet seksuaalista häirintää naisia harvemmin, 17 prosenttia miehistä kertoi kokeneensa seksuaalista häirintää edellisten kahden vuoden aikana. Myös miehet kertoivat seksuaalisen häirinnän olevan yleisimmin loukkaavia kaksimielisiä vitsejä tai härskéjä puheita, joita oli kokenut kahdeksan prosenttia miehistä. Kahdeksan prosenttia miehistä oli kohdannut asiattomia vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia huomautuksia. Ei-toivottua fyysistä

lähentelyä taas oli kokenut kuusi prosenttia miehistä. Sosiaalisessa mediassa tai muualla verkossa seksuaalista häirintää oli kohdannut kaksi prosenttia miehistä. Seuraamista tai itsensä paljastelua oli miehistä kohdannut kaksi prosenttia. (STM 2018, 35.)

Naiset olivat tasa-arvobarometrin mukaan kohdanneet kaikkia seksuaalisen häirinnän muotoja enemmän kuin miehet. Naisten miesten taholta kohtaama häirintä oli yleisimmin sanallista häirintää, mutta häirintä oli myös fyysistä. Miehet puolestaan kohtasivat naisten taholta häirintää harvemmin kuin naiset miesten taholta, mutta häirintä oli luonteeltaan fyysistä yhtä usein kuin sanallista. Naiset ilmoittivat hieman useammin sanallisesta häirinnästä vuonna 2017 kuin aiemmissa barometreissä. Miehet taas raportoivat kohdanneensa naisten taholta vähemmän häirintää aiempiin tarkasteluvuosiin nähden häirinnän muodosta riippumatta. (STM 2018, 39–40.)

Kuvio 1: Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2017 tasa-arvobarometristä. Kahden viime vuoden aikana erilaista seksuaalista häirintää kokeneet sukupuolen mukaan (%), n = 1678. (STM 2018, 35.)

Suurin osa seksuaalista häirintää kohdanneista naisista kertoi heitä häirinneen henkilön olleen mies. Naiset olivat kohdanneet seksuaalista häirintää oman sukupuolensa taholta erittäin harvoin. Miehet taas kertoivat kokeneensa häirintää sekä naisten että miesten taholta naisia huomattavasti useammin. Miehet kertoivat kohdanneensa saman sukupuolen taholta useimmiten sanallista häirintää. Niin naiset kuin miehetkin raportoivat, että häirinnän tekijä on yleisimmin ollut heille tuntematon henkilö. Häirintää kokeneista naisista 46 prosenttia ja häirintää kokeneista miehistä 35 prosenttia ilmoitti häirinnän tekijän olleen heille tuntematon. (STM 2018, 35–36.)

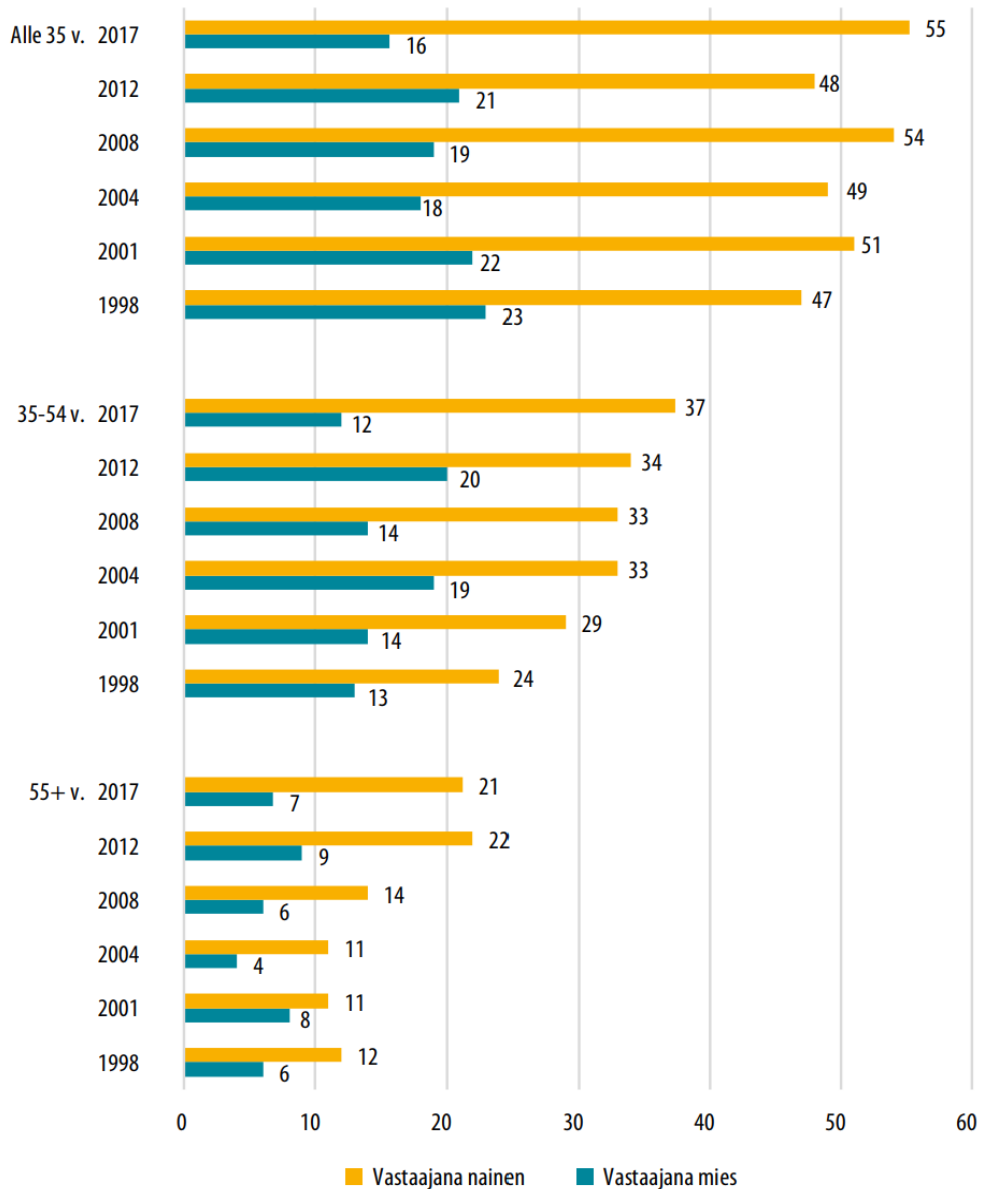
Asiakkaan tai oppilaan häiritsemäksi kertoi joutuneensa joka neljäs seksuaalista häirintää kokeneista naisista, joka viides taas ilmoitti häirinnän tekijän olleen työtoveri. Seksuaalista häirintää kokeneista miehistä, joka viides ilmoitti häirinnän tekijän olleen työtoveri. Häirintää kokeneista naisista sekä miehistä seitsemäntoista prosenttia kertoi tulleen ystäväpiiriin kuuluvan henkilön häiritsemäksi. Kuusi prosenttia häirintää kokeneista naisista nimesi häirinnän tekijäksi entisen puolison tai kumppanin, miehistä näin vastasi neljä prosenttia. Häirintää kokeneista naisista ja miehistä kaksi prosenttia kertoi heitä häirinneen henkilön olleen nykyinen puoliso tai seurustelukumppani. Noin kolmasosa häirintää kokeneista naisista ja miehistä ilmoitti häirinnän tekijän olleen muu tuttava kuin asiakas, oppilas, työ- tai opiskelutoveri, ystäväpiiriin kuuluva henkilö, naapuri, opettaja, perheenjäsen tai kumppani. (STM 2018, 35.)

2.3 Seksuaalisen häirinnän määrän muutos

Seksuaalinen häirintä on lisääntynyt jonkin verran viimeisten reilun kahdenkymmenen vuoden aikana. Vuoden 2017 tasa-arvobarometrissä tarkasteltiin naisten miesten taholta ja miesten naisten taholta kokeman seksuaalisen häirinnän määrän muutoksia vuodesta 1998 vuoteen 2017. Tasa-arvobarometrien kyselyiden tulokset osoittavat, että naiset kohtaavat miesten taholta seksuaalista häirintää useammin kuin miehet kokevat naisten taholta. Tulosten perusteella kaikista eniten seksuaalisen häirinnän kohteiksi joutuvat alle 35-vuotiaat naiset. 35–54-vuotiaat naiset taas kokivat enemmän häirintää kuin yli 55-vuotiaat. Naisten tavoin alle 35-vuotiaat miehet kohtasivat häirintää useammin kuin heitä vanhemmat ikäluokat, ja 35–54-vuotiaat miehet useammin kuin 55 vuotta täyttäneet. (STM 2018, 37–38.)

Seksuaalista häirintää miesten taholta kokeneiden alle 35-vuotiaiden naisten määrä oli vuoden 2017 tasa-arvobarometrissä hieman korkeampi kuin koskaan aikaisemmin, mutta määrä on kuitenkin prosentuaalisesti pysynyt melko samana vuodesta 1998 lähtien. Naisten taholta häirintää kokeneiden alle 35-vuotiaiden miesten määrä on ollut vuoden 2017 tasa-arvobarometrissä alhaisempi kuin koskaan aikaisemmin eli kuusitoista prosenttia. Korkeimmillaan se on ollut vuonna 1998, jolloin 23 prosenttia alle 35-vuotiaista miehistä kertoi kokeneensa häirintää naisten taholta. 35–54-vuotiaiden naisten miesten taholta kokema seksuaalinen häirintä on lisääntynyt tasaisesti vuodesta 1998 lähtien, jolloin 24 prosenttia 35–54-vuotiaista naisista raportoi kokeneensa miesten taholta seksuaalista häirintää. Vuoden 2017 barometrissä tuo lukema oli 37 prosenttia. Miesten osalta tässä samassa ikäluokassa seksuaalista häirintää naisten taholta kertoi vuoden 2017 tasa-arvobarometrissä kohdanneensa 12 prosenttia. Korkeimmillaan tämä on ollut vuonna 2012, jolloin se oli 20 prosenttia. Myös yli 55-vuotiaiden naisten miesten taholta kokema seksuaalinen häirintä on lisääntynyt. Vuonna 1998 kaksitoista prosenttia yli 55-vuotiaista naisista kertoi joutuneensa miesten taholta seksuaalisen häirinnän kohteeksi kahden viime vuoden aikana, kun taas vuonna 2017 tämä oli 21 prosenttia. Yli

55-vuotiaiden miesten naisten taholta kokeman seksuaalisen häirinnän määrä on pysynyt melko tasaisena vuodesta 1998 lähtien. (STM 2018, 37–38.)

Kuvio 2: Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2017 tasa-arvobarometristä. Naisten miesten taholta ja miesten naisten taholta kokema seksuaalinen häirintä kahden viime vuoden aikana ikäluokittain 2017 (%), N = 1682. (STM 2018, 38.)

Kuten aiemmin totesimme, seksuaalisen häirinnän määrä on kasvanut hieman vuosien varrella, etenkin naisten miesten taholta kokeman häirinnän osalta. Häirintäkokemusten hienoinen kasvu voi johtua siitä, että häirintää on tosiasiallisesti koettu aiempaa enemmän. Häirintäkokemusten lisääntymiseen voi myös vaikuttaa se, että seksuaalinen häirintä tunnistetaan entistä paremmin esimerkiksi lisääntyneen julkisen keskustelun johdosta. (STM 2018, 40.) Seksuaalinen häirintä on kuitenkin yhteiskunnallisesti ei-toivottua ja se loukkaa yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

Seksuaalista ahdistelua koskevan lainsäädännön uudistuksen myötä kriminalisoidaan myös laajalti barometrissä ilmi tullutta seksuaalista häirintää.

3 SEKSUAALISTA AHDISTELUA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN AIEMMAT MUUTOKSET

Rikoslain 20 lukua on uudistettu jo useita kertoja ennen tätä vuoden 2023 alussa voimaan tulevaa uudistusta. Rikoslakia uudistettiin vuonna 1998 ja tällöin seksuaalirikoksia koskeva rikoslain 20 luku uudistettiin täysin. Vuoden 1998 jälkeen tätä rikoslain lukua on uudistettu useaan otteeseen, perusteellisemmin kuin mitään muuta rikoslain lukua, ja siihen on ajan myötä lisätty myös uusia rangaistussäännöksiä. (HE 216/2013 vp, 4).

Suurimmaksi osaksi rikoslain 20 luvun uudistukset ovat liittyneet kansainvälisten veloitteiden toteuttamiseen. Muutoksien taustalla on ollut myös yhä tuomitsevampi suhtautuminen seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen ja ruumiilliseen koskemattomuuteen koskeviin loukkauksiin. Tämänhetkinen seksuaalirikoksia koskeva lainsäädäntö on tullut voimaan vuonna 2014. Tuolloin voimaan tulleen lakiuudistuksen tarkoituksena oli tehdä rangaistuskäytännöstä ankarampi sekä korottaa seksuaalirikosten moitittavuutta. Uudistuksen myötä pyrittiin siis suojaamaan paremmin yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Näiden muutosten lisäksi rikoslain 20 lukuun lisättiin pykälä seksuaalisesta häirinnästä eli tämänhetkinen 5a pykälä, seksuaalinen ahdistelu. (HE 216/2013 vp, 45–46).

Vuoden 2014 seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen hallituksen esityksessä HE 216/2013 todetaan, että seksuaalisesta häirinnästä ei ole rikoslaissa nimenomaisia säännöksiä vaan seksuaalinen häirintä on määritelty naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa tasa-arvolaisissa. Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. (HE 216/2013, 12). Tasa-arvolain säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta yksityiselämän piiriin kuuluviin suhteisiin eikä uskonnollisten yhdyskuntien uskonnonharjoitukseen liittyvään toimintaan. Tasa-arvolain 11 §:ssä säädetään myös, että se, joka on rikkonut syrjinnän kieltoa, on velvollinen maksamaan loukatulle hyvitystä. Tämä hyvitysseuraamus tulee kuitenkin kyseeseen vain silloin, kun häirintä esiintyy työelämässä, oppilaitoksissa, etujärjestöissä tai tavaroiden ja palvelujen tarjontaan liittyen. Tässä hallituksen esityksessä todetaan, että seksuaalinen häirintä voisi täyttää joko työturvallisuuslain 28 §:n häirinnän tunnusmerkit, jos menettely on niin vakavaa, että se voi aiheuttaa haittaa tai vaaraa työntekijän terveydelle taikka seksuaalinen häirintä voisi olla tasa-arvolaisissa säädettyä sukupuolisyryntää. (HE216/2013, 34.) Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, seksuaalinen häirintä saattoi ennen vuoden 2014 uudistusta täyttää tasa-

arvolain tai työturvallisuuslain määritelmän joissakin tilanteissa, mutta monia seksuaalista häirintää koskevia tekoja ei ollut tuolloin vielä kriminalisoitu.

Vuoden 2012 seksuaalirikoksia koskevaa muistiota (OM 25/2012) koskevissa lausunnoissa useiden lausunnonantajien toimesta esitettiin, että seksuaalinen häirintä tulisi säätää rangaistavaksi. Tuolloin vielä seksuaalisena häirintänä käsitelty rikos sisällytettiin lausuntopalautteen jälkeen hallituksen esitysluonnokseen. Tämän esitysluonnoksessa olevan pykälän sisältö kuului seuraavasti: "Joka koskettelemalla tai muulla vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla tekee toiselle teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä rangaistusta, seksuaalisesta häirinnästä sakkoon". Tällöin seksuaalisen häirinnän rangaistusasteikoksi oli kaavailtu ainoastaan sakkorangaistusta, mutta myöhemmin hallituksen esityksen luonnoksesta annettujen lausuntojen jälkeen hallituksen esityksessä (HE216/2013 vp) rangaistusasteikoksi esitettiin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Tässä muodossaan seksuaalisen häirinnän tekotapaa ei myöskään olisi kytketty rikoslain 20 luvun 10 §:n määritelmäsäännöksen mukaiseen seksuaalisen teon määritelmään, jonka mukaan seksuaalisella teolla tarkoitetaan sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen. (Ojala 2022, 259.)

Vuoden 2014 seksuaalirikoksia koskevan 20 luvun uudistusta koskevan eduskuntakäsittelyn aikana hallituksen esityksen mukaisen seksuaalisen häirinnän kohdalla kiinnitettiin huomiota itse rikosnimikkeeseen. Tällöin todettiin, että rikosnimikkeenä seksuaalinen häirintä ei ollut riittävän erottuva tasa-arvolain mukaisesta seksuaalisesta häirinnästä, joka on perustuslakivaliokunnan mukaan tarkoitettu syrjintänä. Tasa-arvolain mukaan seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan fyysistä, sanallista ja sanatonta, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön fyysistä tai henkistä koskemattomuutta erityisesti luomalla ahdistava, uhkaava, nöyryyttävä, halventava tai vihamielinen ilmapiiri. Hallituksen esityksessä oleva seksuaalinen häirintä oli kuitenkin tarkoitettu soveltamisalaltaan suppeammaksi kuin tuo edellä mainittu tasa-arvolain mukainen seksuaalinen häirintä. Tästä syystä perustuslakivaliokunta katsoi, että säännöksen nimike tulisi muuttaa selkeämmin tarkoitettua rikosta kuvaavaksi ja siksi lakivaliokunta päätyi (LaVM 4/2014 vp) rikosnimikkeeseen seksuaalinen ahdistelu. Tämän katsottiin kuvaavan paremmin teon luonnetta rikoksena. (Ojala 2022, 260.)

Hallituksen esityksestä ilmenee, että aiemmin tekoja, jotka ovat olleet luonteeltaan tasa-arvolain määritelmän mukaista seksuaalista häirintää, on oikeuskäytännössä arvioitu seksuaalirikoksien lisäksi muun muassa pahoinpitelyinä taikka kunnianloukkauksina. Esimerkiksi syyskuussa 2012 ilmestyneessä uutisessa kerrottiin, että poliisille ilmoitettiin tapauksesta, jossa mieshenkilö oli käynyt kiinni kahden naispuolisen lenkkeilijän rintoihin. Uutisen mukaan poliisi tutki tapauksia pakottamisina seksuaaliseen tekoon. Eräässä toisessa tapauksessa taksin matkustajana ollut mies taas oli tuomittu

pahoinpitelystä hänen lähenneltyään seksuaalisesti naispuolista kuljettajaa ajon aikana. Mies oli laittanut kätensä kuljettajan jalkojen väliin, puristellut tätä rinnoista ja vetänyt tätä itseään kohti. (HE 216/2013, 14–16). Opinnäytetyössä perehdytään tähän tapaukseen tarkemmin seuraavaksi.

Vuoden 2014 rikoslain 20 luvun uudistus on siis ollut todella tärkeä ajatellen yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Hallituksen esityksestä ilmenee selkeästi, että nykyiselle rikoslain 20 luvun 5a pykälälle on ollut tarvetta.

3.1 Oikeuskäytäntö ennen seksuaalisen ahdistelun kriminalisointia

Ennen vuoden 2014 seksuaalirikoslainsäädännön uudistusta, nykyisin seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön täyttäviä tekoja tarkasteltiin oikeudessa muun muassa pahoinpitelyinä ja kunnianloukkauksina. Tästä arvioinnista esimerkkinä on yksi korkeimman oikeuden vuoden 2012 tapaus ja yksi Vaasan hovioikeuden julkaisema ratkaisu vuodelta 2007. Näiden tapausten aikaan ei rikoslaista siis vielä löytynyt seksuaalista ahdistelua koskevaa säännöstä. Näiden tapausten käsittelyn kautta tuomme esimerkkejä siitä, miten nykyisin laista löytyvän seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön täyttäviä tekoja on aikaisemmin oikeuskäytännössä tarkasteltu. Käsittelemme tätä lyhyesti, jotta lukija saa käsityksen siitä, millä tavalla seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön täyttävien tekojen tarkastelu oikeuskäytännössä on kehittynyt ajan kuluessa. Tällä pyrimme myös osaltaan tuomaan ilmi sitä, miksi seksuaalisesta ahdistelusta on alun perinkin säädetty oma rikosnimikkeensä ja miksi sen uudistaminen ja laajentaminen on tarpeellista.

Korkeimman oikeuden ratkaisussa (KKO: 2012:14) mieshenkilö A oli mennyt naispuoleisen B:n kuljettaman taksin matkustajaksi. Käräjäoikeus oli katsonut mieshenkilö A:n syyllistyneen taksimatkan aikana pahoinpitelyyn. A oli käräjäoikeuden mukaan tehnyt ruumiillista väkivaltaa B:lle laittamalla kätensä B:n jalkojen väliin, puristelemalla tätä rinnoista ja vetämällä tätä itseään kohti. Tästä A:n teosta ei ollut aiheutunut B:lle vammoja tai kipua. Toimimalla edellä kuvatuin tavoin A oli loukannut B:n ruumiillista koskemattomuutta, joten pahoinpitelyä ei voitu pitää käräjäoikeuden mukaan kokonaisuutena arvostellen vähäisenä. B vaati A:lta korvaukseksi kärsimyksestä 100 euroa. Käräjäoikeus totesi, että syyksi lukeminen huomioon ottaen A oli velvollinen suorittamaan korvausta asianomistajalle.

Tätä tapausta voidaan pitää eräänlaisena seksuaalisen ahdistelun eräänä tyyppitapauksena, sillä teko ei ole luonteeltaan ollut pahoinpitely. Käden laittaminen jalkoväliin ja rintojen puristeleminen ovat seksuaalisia tekoja, ja ne ovat omiaan loukkaamaan yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta. (Ojala 2022, 266.)

Vaasan hovioikeuden julkaisemassa ratkaisussa (VHO:2007:5) B oli päivällä kadulla tehnyt 16-vuotiaalle E:lle ruumiillista väkivaltaa imemällä ja puremalla E:n kaulaan jäljen, puristamalla tätä

kaulasta ja vetämällä hiuksista sekä puristamalla E:tä takapuolesta aiheuttaen hänelle punoittavan vamman kaulaan ja aristusta pakaraan. Entuudestaan asianomistajalle tuntematon, vahvassa humalatilassa ollut B oli tullut asianomistaja E:n luokse ja lyhyen keskustelun jälkeen tämä oli yhtäkkiä tarrannut E:tä takapuolesta sekä vetänyt hänet lähelleen ja pussaillut sekä kähminyt E:tä. Käräjäoikeuden mukaan B oli syyllistynyt toiminnallaan pahoinpitelyyn.

Tässä tapauksessa asianomistaja ei ole ollut iältään enää alle suojaikärajan, sillä hän on ollut 16-vuotias, eli kyseeseen ei edes voisi tulla lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Seksuaalisen ahdistelun näkökulmasta katsottuna vaikuttaa selvältä, että Vaasan hovioikeudessa käsittelyssä olleessa tapauksessa, on kysymys sellaisesta seksuaalisesta teosta, joka on ollut omiaan loukkaamaan seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Myöskin fyysisen koskemattomuuden loukkaaminen, kuten kaulan pureminen ja takapuolen puristaminen sekä hiuksista vetäminen, on ollut tapauksessa selvää. Tästä syystä tekijän voitaisiin katsoa nykyisen lainsäädännön mukaan syyllistyneen pahoinpitelyyn seksuaalisen ahdistelun lisäksi. (Ojala 2022, 266–267.)

4 NYKYTILANNE

Seuraavaksi opinnäytetyössä käsitellään tämänhetkistä seksuaalista ahdistelua koskevaa lainsäädäntöä sekä siihen liittyvää oikeuskäytäntöä korkeimman oikeuden ratkaisujen pohjalta. Lisäksi tässä luvussa käsitellään seksuaalisen ahdisteluun liittyvää rangaistuskäytäntöä ja siitä määrättäviä vahingonkorvauksia sekä tuoreita tilastokeskuksen tilastoja seksuaalirikoksista. Näiden avulla opinnäytetyössä pyritään tuomaan mahdollisimman kattavasti ilmi sitä, millainen seksuaaliseen ahdisteluun liittyvä nykytilanne on.

4.1 RL 20:5 a seksuaalinen ahdistelu

Rikoslain 20 luvun 5 a pykälä eli seksuaalista ahdistelua koskeva säännös on verrattain tuore ja se on tullut voimaan vuonna 2014. Säännöksen mukaan seksuaalisesta ahdistelusta tuomitaan se, joka koskettelemalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, eikä teosta säädetä rangaistusta muualla rikoslain 20 luvussa.

Rangaistusasteikko seksuaalisesta ahdistelusta on sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Lain esitöissä tulee esiin se, että säännöksessä koskettelulla ei tarkoiteta tavanomaisena pidettävää, esimerkiksi ihmisjoukossa ohimennen tapahtuvaa toisen hipaisua, vaan seksuaalinen ahdistelu tekona edellyttää tietynlaista intensiivisyyttä. Rikoksen tunnusmerkistön täyttävä teko on siis esimerkiksi toisen sivelyä, puristelua, taputtelua tai jotakin muuta vastaavanlaista toiseen koskemista. Koska pykälällä on tarkoitus suojata seksuaalista itsemääräämisoikeutta, tulee kosketteluun kohteena olla sellainen ruumiinosa, jota on tavanomaista pitää seksuaalisesti merkittävänä. Tällaisia

ruumiinosia ovat ainakin rinnat, sukuelimet, takapuoli sekä reidet. Lain esitöiden mukaan myös suutelia voidaan pitää tässä pykälässä tarkoitettuna kosketteluna. (HE 216/2013 vp s. 59.)

Nykylainsäädäntö poikkeaa hallituksen ehdottamasta (HE 216/2013 vp) sekä rikosnimikkeeltään, että tunnusmerkistöltään. Hallituksen esityksessä seksuaalisen ahdistelun nimikkeeksi ehdotettiin seksuaalista häirintää, ja tunnusmerkistöön olisi sisällynyt itsensä paljastaminen toiselle henkilölle, sekä tietyt sanalliset teot. Myös kosketteluun vakavuudelta rinnastettavat teot olisivat olleet kriminalisoituja. Perustuslakivaliokunta piti tunnusmerkistöä kuitenkin ongelmallisena ja halusi lakivaliokunnan täsmentävän tunnusmerkistöä. Lakivaliokuntakin totesi tunnusmerkistön tekotapojen moninaisuuden sekä ihmisten subjektiivisten kokemusten häirinnästä olevan ongelmallinen. Lakivaliokunta päätti rajata rikoslain 20 luvun 5 a §:n koskemaan vain koskettelemalla tehtyjä tekoja ja kertoi kuvaavaksi rikosnimikkeeksi termin "seksuaalinen ahdistelu". Lakivaliokunta myös totesi, että tunnusmerkistöä voi laajentaa tarpeen mukaan myöhemmin, kun nähdään, miten tämän kyseisen tunnusmerkistön vakavuusaste asettuu. (Oikeusministeriö, Helsinki 2018, 61–62.)

4.2 Oikeuskäytäntö nykyisen lainsäädännön mukaan

Korkein oikeus on tehnyt kaksi ennakkopäätöstä liittyen seksuaaliseen ahdisteluun. Ennakkopäätökset on tehty vuosina 2019 ja 2020. Nämä päätökset antavat ohjeen siitä, miten seksuaaliseen ahdisteluun liittyvät lainsoveltamiskysymykset tulisi ratkaista vastaisuudessa. Seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajeneminen vaikuttaa kuitenkin siten, että korkein oikeus saattaa joutua tekemään uusia ennakkopäätöksiä, eivätkä nämä vanhemman tunnusmerkistön mukaan tehdyt ennakkopäätökset välttämättä päde enää tulevaisuudessa.

4.2.1 KKO 2020:38

Vuonna 2020 korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksen seksuaalisesta ahdistelusta, jonka syytteen he ovat hylänneet. Tapauksessa A ja B olivat olleet ravintolassa viettämässä iltaa omissa porukoissaan, ja illan aikana A oli kertonut B:lle hänellä olevan kahdenkeskeistä asiaa. A oli vienyt B:n selästä ohjaten terassille ja istunut tämän viereen siten, että heidän vartalonsa eivät olleet kosketuksessa. A oli pitänyt kättään B:n olkapäällä, ja kertonut olleensa ihastunut B:hen ja voivansa "lykkiä" tätä.

Käräjäoikeus oli todennut A:n syylliseksi seksuaaliseen ahdisteluun ja tuominnut A:lle 20 päiväsakon sakkorangaistuksen ja korvausvelvollisuuteen. Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen mukaan käräjäoikeuden tuomiossa A:n seksuaaliset ehdotukset kosketuksineen, kuten B:n ranteesta kiinni pitäminen ja kainaloon ottaminen, sekä B:n kielteinen suhtautuminen niihin tekevät tapauksesta seksuaalista koskettelua, joka kuuluu seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöön.

Hovioikeus oli A:n valitusten seurauksena hylännyt syytteen seksuaalisesta ahdistelusta ja korvausvelvollisuudesta. Hovioikeuden tuomion mukaan A:n koskettelu ei ollut seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön mukainen, sillä se ei kohdistunut seksuaalisesti merkityksellisiin ruumiinosiin, eikä se ollut tarpeeksi intensiivistä. Hovioikeuden mukaan seksuaalinen ehdotus ei tehnyt kädestä kiinni pitämisestä tai kainaloon ottamisesta seksuaalista.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen mukaan A:n koskettelu ei yksin eikä yhdessä A:n puheiden kanssa ollut seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön omainen, eikä se ollut omiaan loukkaamaan B:n seksuaalista itsemääräämisoikeutta. A:n ehdotus "lykkimisestä" yhdistettynä kosketuksiin olisi voinut tehdä kosketuksista seksuaalisia, mutta lakivaliokunnan mietintöjen mukaan seksuaalisen ahdistelun tekotapa voi olla vain koskettaminen. Koskettelulla tässä tarkoitetaan hallituksen esityksen perustelujen (HE 216/2013 vp s. 59) mukaan intensiivisestä kosketuksesta, joka olisi toisen sivelyä, puristelua, taputtelua tai vastaava teko. Kosketuksen kohteena tulisi myös olla ruumiinosa, jota pidetään tavallisesti seksuaalisena, kuten ainakin sukupuolielin, rinnat, takapuoli ja reidet. Tässä tapauksessa kosketus ei kohdistunut seksuaalisesti merkitykselliseen ruumiinosaan eikä se ollut aikaisemmin kuvatun laista.

Korkein oikeus katsoi, että syyte seksuaalisesta ahdistelusta tuli hylätä ja hovioikeuden tuomion lopputulos jäi voimaan. Tulevan lainsäädännön mukaan korkein oikeus olisi saattanut arvioida syytettä siten, että se olisi menestynyt, ja A olisi tuomittu seksuaalisesta ahdistelusta.

4.2.2 KKO 2019:104

Vuonna 2019 korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksen seksuaalirikoksesta, seksuaalisesta ahdistelusta. Tapauksessa A oli puolustusvoimien laitoksen osastopäällikkö ja kommodori. Asianomistaja oli siviilihenkilö, jolla oli tapaaminen entisen esimiehensä A:n kanssa puolustusvoimien tiloissa. A oli pitänyt kättään asianomistajan reidellä tapaamisen aikana ja asianomistajan poistuessa tapaamisesta A oli halatessaan suudellut häntä suulle ja kaulalle, samaan aikaan hyväillyt hänen selkäänsä ja vatsaansa paidan alta, työntänyt kielen hänen suuhunsa ja puristellut hänen takapuoltaan, tunnustellut hänen rintaliiviensä hakasia ja irtaantuessaan siirtänyt käsiään hänen rintojaan kohti.

Tapahtuma sijoittui puolustusvoimien hallinnassa olevaan neuvotteluhuoneeseen ja kyseessä oli kommodori, joten korkein oikeus katsoi hovioikeuden olevan ensimmäinen oikeusaste, jossa seksuaalista ahdistelua sekä palvelusrikosta koskevan sotilasoikeudenkäyntiasian syyte yhdessä käsitellään. Hovioikeuden lähtökohtana oli syyttömyysolettama ja sen mukaan syyksiluettavuus edellytti syyllisyyden, josta ei ole varteenotettavaa epäilyä. Osapuolten kertomukset erosivat toisistaan, mutta riidatonta oli se, että A ja asianomistaja olivat tavanneet puolustusvoimien neuvottelutilassa. Hovioikeus totesi asianomistajan kertomuksen olevan uskottavampi, sillä todistajat

kertoivat asianomistajan olleen heti tilanteen jälkeen hätäntynyt ja itkuinen, sekä soittaneensa hätäkeskukseen pikimmiten. Hätäkeskuspuhelun nauhoitteen perusteella, asianomistaja oli ollut itkuinen ja huohottaen kertonut hätäkeskuspäivystäjälle hänen entisen esimiehensä halanneen häntä, suudelleen suulle ja kaulalle sekä kourineen häntä kaikkialta puolustusvoimien tiloissa.

Asianomistajan kertomus oli pysynyt koko ajan samanlaisena, ja hän oli kertonut sen välittömästi hätäkeskuspäivystäjän lisäksi ystävilleen ja poliisille. Asianomistajan entuudestaan tuntevat henkilöt kertoivat asianomistajan käyttäytymisen muuttuneen tapahtuman jälkeen ja vaikuttaneen hänen asumiseensa ja opiskeluihinsa. Hovioikeus totesi, että asianomistajan käytös ei ollut ristiriidassa hänen kertomustensa kanssa.

Hovioikeus tuomitsi A:n seksuaalisesta ahdistelusta ja palvelurikoksesta yhteiseen 80 päiväsakon sakkorangaistukseen. Hovioikeus myös tuomitsi A:n korvaamaan asianomistajalle kärsimyksestä 1000 euroa sekä kuluista 100 euroa. Hovioikeuden tuomion mukaan asiassa ei ollut varteenotettavaa epäilyä ja syytä sille, että asianomistaja ei olisi kertonut tapahtumista totuudenmukaisesti. Hovioikeuden tuomiossa mainittiin asianosaisten hyvät välit sekä A:n antamat suositukset asianomistajalle tämän työsuhteen päätyttyä. Hovioikeuden tuomion mukaan A:n esittämä tapahtumienkulku oli suljettu riittävin perustein pois sen ollessa sen verran epätodennäköistä. Näillä perustein hovioikeus katsoi, että A:n syyllistymisestä syytteen mukaiseen seksuaaliseen ahdisteluun ei jäänyt varteenotettavaa epäilyä.

Korkein oikeus arvioi, onko A syyllistynyt menettelyllään seksuaaliseen ahdisteluun ja sen ohella palvelurikokseen. Rikoslain 20 luvun 5 a §:n tunnusmerkistön mukaan asianomistajan kertoma teko täyttää seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön. Korkein oikeus arvioi, onko A kosketellut asianomistajaa siten, että hän on loukannut asianomistajan seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

Korkein oikeus arvioi tapauksessa olleiden kosketusten olleen seksuaalisesti olennaisia osapuolet ja teko-olosuhteet huomioon ottaen. Korkeimman oikeuden mukaan kosketukset ovat olleet omiaan loukkaamaan asianomistajan seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Korkeimman oikeuden mukaan A on syyllistynyt menettelyllään seksuaaliseen ahdisteluun.

4.3 Rangaistuskäytäntö

Seksuaalista ahdistelua koskevan säännöksen tultua Suomessa voimaan vuonna 2014, poliisin tietoon tulleiden tapausten määrä on kasvanut huomattavasti. Vuonna 2014 tapauksia kirjattiin 75, jonka jälkeen tapausten määrä moninkertaistui ja nousi 284 tapaukseen vuonna 2015, vuonna 2016 taas tapauksia oli 535. Vuonna 2017 tapausten määrä oli 414 ja vuonna 2018 tapauksia oli 512. Vuonna 2019 tapauksia oli 518, joista selvitettyjä rikoksia oli 238. (Oikeusministeriö 2020, 40.)

Oikeudessa tuomittuja henkilöitä on ollut 1–5 vuosina 2014–2015 ja vuosina 2016–2018 määrät ovat nousseet 30–42 tuomittuun. Syyksi luettujen rikosten määrät ovat vaihdelleet 48 ja 69 välillä vuosina 2016–2018. Valtaosa tapauksista johti sakkotuomioon, jolloin keskimääräinen rangaistus on ollut noin viisikymmentä päiväsakkoa. Vuosina 2016–2018 vain 1–4 tapauksista johti vankeustuomioon, ja rangaistukset olivat pituudeltaan keskimäärin 1–3 kuukautta. (Oikeusministeriö 2020, 40.)

Seksuaalisen ahdistelun rangaistusasteikko on sakkoa ja enintään kuusi kuukautta vankeutta. Kuten edellä mainituista tilastoista tulee ilmi, seksuaalisen ahdistelun tyypillinen rangaistus on sakkorangaistus. Jos seksuaalinen ahdistelu on kuitenkin toistuvaa ja kestoltaan pitkäaikaista, tulee rangaistukseksi tuomita vankeutta sakkorangaistuksen sijaan. Tällainen tapaus voisi tulla kyseeseen, jos tekijä kohdistaa useita kertoja useiden viikkojen tai kuukausien ajan asianomistajaan seksuaalisena ahdisteluna pidettäviä tekoja. (Ojala 2022, 276.) Tämän perusteella voidaan siis katsoa, että kertaluontoisista teoista määrätään tekijälle useimmiten sakkorangaistus. Tulevan seksuaalirikoslain uudistuksen myötä on mielenkiintoista nähdä, miten rangaistuskäytäntö tulee muuttumaan.

4.4 Vahingonkorvaukset

Vahingonkorvauslaissa (412/1974, VahL) säädetään vahingonkorvauksista. Vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §:n mukaan vahingonkorvaus käsittää hyvityksen esine- ja henkilövahingosta sekä tietyin edellytyksin kärsimyksestä. Arvioitavaksi seksuaalisen ahdistelun kohdalla tulee tyypillisesti se, onko loukattu henkilö oikeutettu korvaukseen kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä kärsimyksestä tai haitasta. (Ojala 2022, 286.)

Seksuaalisen ahdistelun kohteeksi joutuneelle asianomistajalle voi aiheutua tilapäistä haittaa kivun ja säryn muodossa. Tällaista voisi olla esimerkiksi puristelun tai muun vastaavanlaisen koskettelu seurauksena syntynyt kipu ja särky. Tämänlainen seksuaalisen ahdistelun yhteydessä tapahtuva puristelu voisi olla rinnastettavissa Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan eli HEVAN suositukseen sellaisen säryn korvaamisesta, johon ei liity kudonvaurioita. Tällöin kivusta ja särystä korvataan alle 200 eurosta aina 1500 euroon. Seksuaalisen ahdistelun asianomistaja voi myös olla tietyissä tapauksissa oikeutettu korvaukseen kärsimyksestä, sillä seksuaalinen ahdistelu loukkaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Sellaisissa seksuaalista ahdistelua koskevissa tapauksissa, joissa tekijä tuomitaan yksittäisestä teosta sakkorangaistukseen, korvausmäärä on arviolta 200–400 euroa. Jos taas seksuaalinen ahdistelu on ollut pitkäkestoista ja se on pitänyt sisällään useita tekokokonaisuuksia, kärsimyskorvauksen määrän tulee olla arviolta 1000–1500 euroa. (Ojala 2022, 286–289.)

4.5 Tilastokeskuksen tilastoja seksuaalirikoksista

Tilastokeskus on tilastoinut viranomaisten tietoon tulleita rikoksia kuukausittain. Rikoslain 20 luvun 5a pykälässä säädetyn seksuaalisen ahdistelun kuukausittaista viranomaisten tietoon tullutta määrää ei kerrota suoraan, mutta rikoslain 20 luvun 4–5, 5a ja 8–9 pykälien yhteismäärää pystyy tarkastelemaan kuukausitasolla. Rikoslain 20 luvun (24.7.1998/563) 4 § on pakottaminen seksuaaliseen tekoon, 5 § on seksuaalinen hyväksikäyttö, 5a § on seksuaalinen ahdistelu, 8 § on seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö ja 9 § on paritus. (Tilastokeskus, luettu 4.9.2022.)

Tarkastelimme aiemmin mainittujen pykälien yhteismäärää vuoden 2020 tammikuusta lähtien kuukausittain. Tammikuussa 2020 tilastoituja viranomaisten tietoon tulleita tapauksia oli 64, kun taas marraskuussa oli eniten koko vuonna, 157 tapausta. Vuonna 2020 vähiten tapauksia on ollut huhtikuussa eli 52 viranomaisille ilmoitettua tapausta. Yhteensä näitä tapauksia on tullut viranomaisten tietoon 1172 kappaletta vuonna 2020. (Tilastokeskus, luettu 4.9.2022.)

Vuonna 2021 eniten viranomaisten tietoon tulleita rikoslain 20 luvun 4–5, 5a ja 8–9 pykälien rikoksia on ollut lokakuussa 147 kappaletta. Vähiten taas on ollut helmikuussa, 84 viranomaisen tietoon tullutta tapausta. Muina kuukausina, paitsi helmikuussa, viranomaisten tietoon tulleiden tapausten määrä ylitti sadan ja koko vuonna tapauksia oli yhteensä 1436 kappaletta. (Tilastokeskus, luettu 4.9.2022.)

Vuonna 2022 viranomaisten tietoon tulleita rikoslain 20 luvun 4–5, 5a ja 8–9 pykälien rikoksia on ollut eniten helmikuussa, 175 ilmoitettua rikosta. Tammikuussa on ollut 102, joka on vähiten vuonna 2022, mutta tilastokeskuksen tilasto ylittää vain kesäkuulle, joten sen jälkeisinä kuukausina ilmoitettujen tapausten määrää ei voi arvioida. Vuonna 2022 joka kuukausi viranomaisten tietoon on tullut yli 100 tapahtunutta rikoslain 20 luvun 4–5, 5a ja 8–9 pykälien rikosta. Kuuden kuukauden aikana tapauksia on yhteensä 733, joten vuoden aikana niitä olisi todennäköisesti kaksinkertainen määrä eli noin 1466 kappaletta. (Tilastokeskus, luettu 4.9.2022.)

Vuonna 2018 seksuaalista ahdistelua koskevia tapauksia tuli poliisin tietoon 512 (Oikeusministeriö 2020, 102–103). Tilastokeskuksen mukaan rikoslain 20 luvun 4–5, 5a ja 8–9 pykälisiin liittyvien viranomaisten tietoon tulleiden tapausten määrä vuonna 2018 oli 1013. Näistä siis yli puolet ovat olleet seksuaalisia ahdisteluja.

Vuosien edetessä viranomaisten tietoon on tullut enemmässä määrin yllä mainittuja rikoksia. Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen myötä on todennäköistä, että tapauksia tulee entistä enemmän viranomaisten tietoisuuteen. Tämä siksi, että kokonaisuudistuksessa usean seksuaalirikoksia koskevan rikoslain luvun pykälän tunnusmerkistö laajenee.

5 UUDISTUS

Vuoden 2018 kesäkuussa tehtiin kansalaisaloite Suostumus2018, jonka tarkoituksena oli muuttaa raiskauksen määritelmä suostumusperustaiseksi. Kansalaisaloitteessa esitettiin uudenlainen tunnusmerkistö raiskaukselle sekä törkeälle raiskaukselle. Kansalaisaloitetta perusteltiin sillä, että tämänhetkisen rikoslain raiskausta koskeva pykälä on ongelmallinen yksilön seksuaalisen itsemääräämisoikeuden kannalta, sillä tunnusmerkistössä raiskauksen määritelmä asettaa ensisijaiseksi väkivallan käytön tai sillä uhkaamisen. Lakiuudistuksen mukaan lakia tulisi selkeyttää siten, että ilman toisen suostumusta tapahtuva sukupuoliyhteys olisi aina raiskaus. Lakialoite sai melko nopeastikin yhteensä 55 723 kannatusilmoitusta ja aloite lähetettiin eduskuntaan 12.6.2019. (Kansalaisaloite KAA 2/2019 vp.) Tämä kansalaisaloite on yksi seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistukseen vaikuttaneista tekijöistä.

Oikeusministeriö oli päättänyt koota työryhmän uudistamaan koko rikoslain 20 luvun eli seksuaalirikoksia koskevan luvun ja asetti tälle työryhmän 11.04.2019. Työryhmän tarkoitus oli arvioida seksuaalirikoksia koskevaa lainsäädäntöä ja tehdä ehdotus tarvittavista muutoksista ja uudistuksesta. Oikeusministeriö perusteli työryhmää sillä, että osa seksuaalirikoksien sääntelystä ja niiden perusteista oli vanhentunut. Työryhmä sai mietintönsä valmiiksi ja luovutti ne oikeusministerille 7.7.2020. Työryhmän mielestä seksuaalirikoksien tunnusmerkistöissä tulisi kiinnittää huomiota vapaaehtoisuuteen ja sen mielestä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöä tulisi laajentaa muihinkin kuin koskettelemalla tehtyihin tekoihin. Ehdotus seksuaalirikoslain uudistuksesta annettiin eduskunnalle, joka hyväksyi rikoslain muutokset 27.6.2022. Kyseisen rikoslain luvun uudistus astuu voimaan 1.1.2023. Tämän uudistuksen myötä seksuaalisen ahdistelun määritelmä tulee laajenemaan. (Eduskunta.fi, luettu 5.8.2022.)

5.1 Tuleva lainsäädäntö

Kuten aiemmin on tullut ilmi, uusi seksuaalirikoksia koskeva lainsäädäntö astuu voimaan 1.1.2023. Uuden sääntelyn myötä myös seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö muuttuu ja laajenee. Seksuaalisesta ahdistelusta säädetään uudistuneen rikoslain 20 luvun 6 § pykälässä. Sen mukaan seksuaalisesta ahdistelusta tuomitaan se, joka koskettelemalla tai kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla taikka muulla vastaavalla tavalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Rangaistusasteikko seksuaalisesta ahdistelusta tulee pysymään ennallaan eli se on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Tässä uudessa sääntelyssä kosketteluun määritelmä pysyy samana kuin se on ollut vanhassakin sääntelyssä. Uudistetun pykälän toisessa kohdassa mainittujen tekotapojen, kuten sanallisesti tai kuvan lähettämällä tehtyjen tekojen katsominen seksuaaliseksi ja toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta omiaan loukkaavaksi on usein kosketteluun verrattuna tulkinnanvaraisempaa. Pykälässä mainitulla voimakkuudella ja toistuvuudella viitataan siihen, miten vahvasti teko, sen luonne ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohdistuu toisen seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen. Joku voi kokea esimerkiksi sukuelimen paljastamisen tai härskin seksuaalissävyytteisen viestin vastaavan voimakkuudeltaan seksuaalista kosketteluun. (Oikeusministeriö 2020, 174.)

Hallituksen esityksen mukaan seksuaalinen ahdistelu ei kattaisi sellaisia vähäisempiä tekoja, joista usealla ihmisellä on erilaiset käsitykset seksuaalisen itsemääräämisoikeuden osalta. Voimakkuudeltaan kosketteluun rinnastettavia seksuaalisia tekoja voivat olla sellaiset teot, jotka halventavat tai nöyryyttävät tai muuten aiheuttavat kärsimystä kohteelleen. Teolla ei siis välttämättä tavoitella seksuaalista kiihottumista, vaan valta-asemaa teon kohdetta kohtaan. Teon voi tehdä halventavaksi esimerkiksi kuvan sisältö tai sanalliset ja elein tehdyt ilmaisut. Muiden ihmisten edessä tehdyt teot voivat olla myös nöyryyttäviä, tällaista voisi olla esimerkiksi seksuaalisen kanssakäymisen ehdottelu muiden ihmisten kuullen. Toistuvat ja jatkuvat teot voivat taas aiheuttaa kärsimystä, vaikka kyseessä olisikin vähäinen seksuaalinen teko. (HE 13/2022 vp, 117–118.)

Sanallisia seksuaalisia tekoja, joita voitaisiin rangaista seksuaalisena ahdisteluna, voisivat olla esimerkiksi toisen seuraaminen sukupuoliyhteyttä ehdotellen, työtoverien taivuttelevat ehdotukset keskinäiseen sukupuoliyhteyteen tai yleisellä paikalla tapahtuva ehdottelu maksua vastaan tapahtuvasta sukupuoliyhteydestä. Työtehtävien lomassa kyseltävät perusteettomat seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset voisivat olla myös sanallista seksuaalista ahdistelua. Myös toisen henkilön seksuaalisesti merkityksellisten ruumiinosien kommentointi tämän kuullen julkisella paikalla voisi olla omiaan loukkaamaan henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta, ja täten tulla rangaistavaksi seksuaalisena ahdisteluna. Myös vakavat toisen seksuaalisuuteen liittyvät seksuaaliset solvaukset voidaan katsoa seksuaaliseksi ahdisteluksi. (HE 13/2022 vp, 117–118.)

Seksuaalisena ahdisteluna voisi pitää myös itsensä paljastamista toiselle seksuaalisesti taikka seksuaalisen kuvallisen tai sanallisen rivon viestin tai kuvan lähettämistä. Tällainen voisi olla esimerkiksi härski sanallinen viesti tai kuva sukuelimestä. Myös toistuvat sanallista ehdotusta sisältävät viestit seksuaalisesta kanssakäymisestä voisi täyttää seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön. Seksuaalisten ääni- ja videotallenteiden esittäminen ja lähettäminen toiselle voisi täyttää myös seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön, ellei kyseessä olisi yhteisymmärryksessä lähetetyt seksuaaliset viestit. Toisen kuvaaminen seksuaalisella tavalla ilman lupaa, on myös

tunnusmerkistössä määritelty rangaistavaksi. Tällaista kuvaamista voisi olla esimerkiksi hameen alta kuvaaminen. Myös hameen helman tai paidan nostaminen ja muu päällä oleviin vaatteisiin kohdistuva seksuaalinen koskettelu voitaisiin katsoa seksuaaliseksi ahdisteluksi. Monien erilaisten tilanteiden vuoksi voi olla, että joissakin tapauksissa on hankala erottaa, onko kyse seksuaalisen itsemääräämisoikeuden vai kenties kunnian loukkauksesta. (HE 13/2022 vp, 117–118.)

Seksuaalisessa ahdistelussa rangaistavuuden edellytys tulee olemaan se, että se on omiaan loukkaamaan toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Teon kohteen ei kuitenkaan tarvitse kokea seksuaalisen itsemääräämisoikeutensa olevan loukattu. Arviointiin seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaamisesta käytetään keskimääräisihmisen tapaa reagoida. Poikkeavuuksina arvioinnin suhteen voidaan pitää kuitenkin ikään sekä sukupuoleen liittyviä eroja. Myös teko-olosuhteet ja tekijän ja kohteen välinen suhde vaikuttavat kokemukseen, ja ne voivat vaikuttaa arviointiin siitä, onko teko omiaan loukkaamaan kohteen seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Kuitenkin tietyissä tilanteissa, kuten lääkäreiden ja hierojien työskennellessä, kosketellaan usein seksuaalisesti merkityksellisiä ruumiinosia. Näitä tilanteita ei katsota seksuaaliseksi ahdisteluksi, ellei kyseessä ole liiallinen ja perusteeton, normaalista poikkeava koskettelu. (HE 13/2022 vp, 118.)

Seksuaalinen ahdistelu on rikoslain 20 luvun lievimmän rangaistava rikos ja sitä tulisi soveltaa, jos muualla 20 luvussa ei ole säädetty rangaistusta teosta. Seksuaalinen ahdistelu tulee perustua tahallisuuteen koko tunnusmerkistön osalta. Teon tulee myös kohdistua tiettyyn kohteeseen, eikä seksuaalista ahdistelua voida soveltaa tapauksissa, joissa tekijä ei kohdenna tekoa tiettyyn henkilöön kohdistuvaksi, vaan esimerkiksi paljastelee itseään julkisella paikalla olematta kenenkään tietyn ihmisen edessä tai lähetyvillä. (HE 13/2022 vp, 118–119.)

5.2 Lain säätäminen ja muuttaminen

Seuraavaksi käsitellään lyhyesti lain säätämistä ja muuttamista, jotta lukija ymmärtää, miten opinnäyteydessä käsitelty seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus prosessina on edennyt. Lisäksi tämä lisää lukijan ymmärrystä luvussa 4.4 käsitellyistä asiantuntijoiden lausunnoista sekä hallituksen esityksestä sekä niiden merkityksestä lainsäädännön uudistamisessa.

Uuden lain säätäminen sekä vanhan lain muuttaminen tapahtuu eduskunnassa joko hallituksen esityksestä tai kansanedustajan aloitteesta. Eduskunta on myös velvollinen ottamaan käsittelyyn kansalaisten tekemän lainsäädäntöaloitteen eli kansalaisaloitteen, jos aloitetta kannattaa vähintään 50 000 kansalaista. (Eduskunta.fi, luettu 11.10.2022.)

Lakiesityksen käsittely aloitetaan eduskunnan täysistunnossa käytävällä lähetekeskustelulla. Lähetekeskustelussa ei tehdä lain sisältöä koskevia päätöksiä, vaan keskustelun tarkoitus on ohjata

valiokuntaa. Käydyn keskustelun päätteeksi täysistunto päättää, mihin valiokuntaan lakiesitys lähetetään käsiteltäväksi. Kun lakiesitys on lähetetty valiokuntaan, alkaa valiokuntakäsittely mahdollisimman pian. Valiokuntakäsittely kestää normaalisti kuukauden tai kaksi. Todella kiireelliset asiat voidaan kuitenkin käsitellä muutamassa päivässä. Valiokuntakäsittelystä syntyy valiokunnan mietintö, jonka käsittely jatkuu täysistunnossa. Mietinnössä voidaan poiketa hallituksen ehdotuksista ja valiokunta voi myös ehdottaa, että lakiehdotukset hylätään kokonaan tai osittain. (Eduskunta.fi, luettu 11.10.2022.)

Lakiehdotukset käsitellään kahdessa istunnossa ja tuon käsittelyn pohjana käytetään valiokunnan mietintöä. Ensimmäisessä täysistunnossa päätetään lakiehdotusten sisällöstä käymällä ensin yleiskeskustelu, jonka jälkeen lakiehdotus otetaan yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Tällöin on mahdollista tehdä valiokunnan mietinnöistä poikkeavia ehdotuksia. Toinen lakiehdotuksen käsittely voidaan järjestää aikaisintaan kolmen päivän kuluttua ensimmäisestä käsittelystä. Toisen käsittelyn pohjana on lakiehdotuksen sisällön osalta ensimmäisessä käsittelyssä hyväksytty lakiteksti. Tässä toisessa käsittelyssä päätetään siitä, hyväksytäänkö vai hylätäänkö lakiehdotus. Toisessa käsittelyssä ei enää voida puuttua esityksen sisältöön. (Eduskunta.fi, luettu 11.10.2022.)

Niin sanottu yksinkertainen äänenemmistö riittää tavallisen lain hylkäämiseen tai hyväksymiseen. Tällöin siis yhdenkin äänen enemmistö on riittävä. Kun eduskunta on toisessa käsittelyssään hyväksynyt lain, laaditaan siitä eduskunnan vastaus, joka pitää sisällään hyväksytyyn lakitekstin sekä muut eduskunnan asiassa tekemät päätökset. Tämän eduskunnan vastauksen allekirjoittavat eduskunnan puhemies ja pääsihteeri, jonka jälkeen vastaus toimitetaan tasavallan presidentille lain vahvistusta varten. Kun presidentti on vahvistanut lain, se julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa. (Eduskunta.fi, luettu 11.10.2022.)

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus sai alkusysäyksen Suostumus2018-kansalaisaloitteesta, joka sai nopeasti 55 723 kannatusilmoitusta. Tämä kansalaisaloite kuitenkin hylättiin myöhemmin, sillä oikeusministeriön työryhmä oli jo alkanut työstämään tätä kokonaisuudistusta.

5.3 Lakimuutosta ohjaava sääntely

Erilaiset kansainväliset sopimukset ohjailevat sopimuksen allekirjoittaneiden maiden lainsäädäntöä. Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta ohjailevat muun muassa Istanbulin sopimus sekä kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, joihin perehdymme seuraavaksi hieman tarkemmin.

5.3.1 Istanbulin sopimus

Vuonna 2011 Euroopan neuvostossa laadittiin sopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta. Sopimuksen tarkoituksena on muun muassa ehkäistä ja vähentää naisiin kohdistuvia erilaisia väkivallantekoja, luoda tasa-arvoa naisten ja miesten välille sekä vähentää naisiin kohdistuvaa syrjintää. Euroopan neuvoston jäsenvaltiot sekä jotkut muut valtiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen, Suomi mukaan lukien. (Istanbulin sopimus 53/2015.) Suomi allekirjoitti sopimuksen 11.5.2011 ja se astui Suomessa voimaan 1.8.2015. Istanbulin sopimuksen 40 artiklassa *“Seksuaalinen häirintä”* kirjoitetaan seuraavan lailla:

“Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että kaikista sellaisen ei-toivotun sanallisen, sanattoman tai ruumiillisen seksuaalisen käyttäytymisen muodoista, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena on henkilön ihmisarvon loukkaaminen, voidaan määrätä rikosoikeudellinen tai muu oikeudellinen seuraamus, erityisesti, jos tämä käyttäytyminen luo uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai loukkaavan ilmapiirin.”

Suomen nykyinen seksuaalirikoslainsäädäntö ei puutu sanalliseen ja sanattomaan seksuaaliseen käyttäytymiseen tällä hetkellä suoranaisesti mitenkään, mutta tulevassa lainsäädännössä näillekin tekemuodoille on tilaa. Vuoden 2023 alusta asti sanallisista ja sanattomista seksuaaliteoista voi seurata rikosoikeudellinen seuraamus. Suomi on sitoutunut parantamaan lainsäädäntöään sopimuksen mukaisesti allekirjoittamalla sopimuksen (Istanbulin sopimus 53/2015). Ennen sopimuksen hyväksymistä vuonna 2014 Suomi oli juuri muuttanut lakia seksuaalirikoksista. Muutoksessa ei kuitenkaan vielä keskitytty sanallisiin ja sanattomiin seksuaalitekoihin. Vasta reilu 11 vuotta sopimuksen allekirjoituksen jälkeen ja kuusi vuotta sopimuksen hyväksymisen jälkeen Suomi on muuttamassa seksuaalirikoslainsäädäntöään sopimuksen mukaiseksi. Tulevaan seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöön ei ole suoranaisesti lisätty sanattomia ja sanallisia tekemuotoja, mutta rikoslaisissa seksuaalirikoksista (8.7.2022/723) seksuaalisen ahdistelun pykälän toisessa momentissa mainittu kosketteluun rinnastettava teko voimakkuutensa tai toistuvuutensa kannalta voi pitää sisällään myös tällaisia tekemuotoja.

5.3.2 Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus

Syntyäkään, vuonna 1979, Yhdistyneiden Kansakuntien kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus eli CEDAW-sopimus oli hyvin edistyksellinen sopimus. Sillä irtauduttiin aikaisemmasta mallista, jonka mukaiset naisten asemaan liittyvät sopimukset kohdistuivat johonkin nimenomaiseen naisiin yhdistettyyn ongelmaan, kuten naiskauppaan. Tällä uudella sopimuksella pyrittiin kaikkien naisten oikeuksien täysimääräiseen toteutumiseen kaikilla elämänalueilla. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus edellyttää monenlaisia ja

monipuolisia toimia syrjinnän poistamiseksi. Sopimus myös korostaa tarvetta irtaantua stereotyyppisistä sukupuolia koskevista käsityksistä sekä velvoittaa jäsenvaltioita edistämään aktiivisesti tasa-arvoa. Tämä sopimus Suomessakin edelleen todella tarpeellinen. (Suomen YK-liitto 2011, 2–3). Suomi allekirjoitti tämän kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen eli CEDAW-sopimuksen 4.10.1986 ja on siis velvollinen noudattamaan sen suosituksia ja tavoitteita.

Suomen ulkoministeriö laatii CEDAW-komitealle määräaikaisraportteja yleissopimuksen täytäntöönpanosta ja komitea antaa raporteista loppupäätelmiä. Ulkoministeriön tuorein eli seitsemäs määräaikaisraportti on vuodelta 2011, johon CEDAW-komitea on antanut loppupäätelmän vuonna 2014. (Yhdistyneet kansakunnat 2011, 2). Tässä raportissa ja sen loppupäätelmässä ei puhuta mitään seksuaalisesta häirinnästä tai seksuaalisesta ahdistelusta.

Suomen kuudennessa määräaikaisraportissa vuodelta 2007 ja komitean vuonna 2008 siihen antamassa loppupäätelmässä taas on pohdintaa seksuaalisesta häirinnästä Suomessa. Tässä loppupäätelmässään komitea kertoo olevansa edelleen huolestunut naisiin kohdistuvan väkivallan suuresta yleisyydestä, mukaan lukien seksuaalisesta häirinnästä. Komitea kehottaa loppupäätelmässään Suomea ryhtymään toimenpiteisiin, joilla seksuaalinen häirintä kriminalisoidaan lainsäädännössä. (Yhdistyneet kansakunnat 2008, 3–4.) Tämä loppulausunto on siis annettu ennen kuin seksuaalirikoksia koskevaan rikoslain lukuun lisättiin 5a pykälä seksuaalisesta ahdistelusta.

CEDAW-komitean vuonna 2008 antama loppupäätelmän kehoitus seksuaalisen häirinnän kriminalisoinnista ja vuoden 2014 seksuaalirikoslainsäädännön muutos, jossa seksuaalista ahdistelua koskeva pykälä lisättiin rikoslakiin, ovat hyvä esimerkki siitä miten erilaiset sopimukset vaikuttavat ja ohjaavat Suomen lainsäädäntöä ja sen uudistuksia. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus on otettu huomioon myös 1.1.2023 voimaan tulevassa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksessa ja uudistuksen myötä sopimuksen suositukset ja tavoitteet toteutuvat Suomessa tulevaisuudessa jälleen paremmin.

5.4 Hallituksen esitys ja asiantuntijoiden lausunnot

Oikeusministeriö asetti vuoden 2019 huhtikuussa työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella rikoslain seksuaalirikoksia koskevan 20 luvun kokonaisuudistus. Työryhmä laati ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon ja luovutti mietintönsä heinäkuussa 2020. Oikeusministeriö pyysi työryhmän mietinnöistä lausuntoa 47 taholta. Muillekin kuin jakelussa mainituille annettiin mahdollisuus antaa lausunto lausuntopalvelu.fi-sivustolla. Lausuntoja saapui yhteensä 57 kappaletta, joista yksityishenkilöiden lausuntoja oli kolme. Lausuntoja pyydettiin muun muassa Eduskunnan oikeusasiamieheltä, Keskusrikospoliisilta, Helsingin käräjäoikeudelta, Rikosuhripäivystykseltä, Sosiaali- ja terveysministeriöltä ja Suomen Lakimiesliitolta. (Oikeusministeriö 2021, 6–8.)

Seksuaalisen ahdistelun rangaistavuuden laajentamista muihin kuin koskettelutekoihin kannatettiin laajasti monissa lausunnoissa. Seuraavaksi opinnäytetyössä perehdytään tarkemmin osaan näistä lausunnoista, joissa on otettu kantaa juuri seksuaalisen ahdistelun määritelmän laajenemiseen.

5.4.1 Eduskunnan oikeusasiamies

Eduskunnan oikeusasiamiehen mielestä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajentaminen kuviin ja itsensä paljasteluun vaikuttaa hyvin perustellulta. Oikeusasiamies ei lausunnossaan ollut kuitenkaan täysin vakuuttunut siitä, että *“rikosoikeuden järeitä keinoja välttämättä tarvitaan törkeiden iskuyritysten tai takapuolen kommentoinnin torjuntaan”*. Hänen mielestään on kuitenkin eri asia, jos tällainen toiminta jatkuu lähestymisyrittysten torjunnasta huolimatta. Siksi eduskunnan oikeusasiamiehen mielestä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistössä olisi hyvä mainita teon toistuvuudesta ja tätä toistuvuutta tulisi pitää keskeisenä seikkana toiminnan luonnetta arvioitaessa. Eduskunnan oikeusasiamies mainitsee lausunnossaan myös, että nykyisin yleinen suhtautuminen seksuaalissävyytteisiin puheisiin tai kadulla huuteluun on hyvin kielteistä ja tuomitsevaa. Tämän vuoksi hänestä tuntuu oudolta, että tässä ajassa seksuaalisten puheiden hillitsemiseen tarvittaisiin myös rikosoikeutta, jonka tulisi hänen mukaansa olla viimeinen keino ohjata ihmisten käyttäytymistä. (Oikeusministeriö 2021, 38.)

5.4.2 Poliisihallitus

Poliisihallitus kannattaa rikoslain sisältämän seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajentamista. Poliisihallitus kiinnittää kuitenkin erityisesti huomiota sanallisen ahdistelun kriminalisointiin, lausuen sen aiheuttavan sekä määrällistä että rajavedollista haastetta esitutkintaan. Laillisuusperiaatteen asettamien edellytysten nojalla Poliisihallituksen mielestä olisi suotavaa, jos tekotavat voitaisiin luetella mahdollisimman tyhjentävästi rikoslain tunnusmerkistössä. (Oikeusministeriö 2021, 39.)

5.4.3 Itä-Suomen yliopisto

Itä-Suomen yliopisto oli lausunnossaan sitä mieltä, että seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajentamisesta voi seurata vaikeita näyttö- ja tulkintaongelmia, mutta se ei kuitenkaan suhtaudu täysin kielteisesti tähän soveltamisalan laajentamiseen. Yliopiston mukaan kaikkien mahdollisten tekojen säätäminen rangaistavaksi niissä tilanteissa, joissa kohteen on aikuinen, voidaan kyseenalaistaa. Lausunnossaan Itä-Suomen yliopisto esittääkin kysymyksen siitä, että onko kaikkien, sinänsä huonoa makua ja käyttäytymistä osoittavien, tekojen säätäminen rangaistavaksi perusteltua vapaassa yhteiskunnassa. Yliopiston mielestä rikoslaki on huono kasvattaja ja heidän mukaansa erityisesti seksuaalista ahdistelua koskeva ehdotettu uudistus on laillisuusperiaatteen näkökulmasta ongelmallinen. (Oikeusministeriö 2021, 38.)

5.4.4 Sexpo-säätiö

Sexpo-säätiö piti ehdotusta kannattavana ja perusteltuna. Heidän mukaansa seuraamusten näkökulmasta on tärkeää voida tehdä ero teon tahallisuuden ja heikon ymmärryksen välille. Säätiö tuo esille, että esimerkiksi nuoret, kehitysvammaiset ihmiset, autismikirjon ihmiset, eräät mielenterveysongelmaiset sekä muistisairaavat ihmiset saattavat käyttäytyä rajattomasti ilman, että he varsinaisesti tarkoittavat loukata tai ahdistella toista. Säätiön mukaan heidän kohdallaan seuraamusten paletissa olisi hyvä olla kasvatuksellisia, ohjaavia ja kuntouttavia toimia tavanomaisten rangaistusten sijaan ja lisäksi. (Oikeusministeriö 2021, 36.)

5.4.5 Pohdintaa asiantuntijoiden lausunnoista

Asiantuntijoiden lausuntojen perusteella useat lausunnon antaneet asiantuntijat kannattavat seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajentumista koskettelemalla tehdyistä teoista myös esimerkiksi toistuvaan kuvien lähettelyyn ja itsensä paljasteluun. Useat asiantuntijat kuitenkin totesivat rikosprosessissa näytön saannin hankalaksi ja vetosivat tarkkaan sekä tyhjentävään rikoslain tunnusmerkistöön. Myös tahallisuutta on vaikea arvioida varsinkin tiettyjen ihmisryhmien kohdalla.

Olemme itse pohtineet seksuaalirikoslainsäädännön uudistusta usealta eri kannalta. Ymmärrämme täysin niiden ihmisten huolen, jotka joutuvat kokemaan sanatonta ja sanallista seksuaalista ahdistelua, eikä sitä ole vielä tällä hetkellä rikos. Ymmärrämme myös viranomaisten huolen näytönsaannin kannalta. Seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön muuttaminen koskemaan sanallisia ja sanattomia tekoja, tekee rikosoikeudellisesta arvioinnista hankalaa, sillä ihmiset kokevat erilaiset sanalliset ja sanattomat teot eri tavoin. Jotkut saattavat kokea tulleen seksuaalisesti ahdistelluksi tilanteissa, joissa toiset taas eivät. Tämän vuoksi lain tarkka määritelmä on tärkeä, jotta sekä asianosaisten että asiaa hoitavien viranomaisten on mahdollista ymmärtää, miten tilanteessa tulee toimia ja miten erilaisia tapauksia tulee tarkastella. Tällöin esitutkintaa suorittavan viranomaisen on helppo kertoa esimerkiksi tutkinnan lopettamisen perusteet asianosaisille, kun teko ei selkeästi täytä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöä. Tämä vähentää muun muassa rikostutkijoiden työtä, kun he eivät joudu käyttämään työaikaansa sellaisten tapauksien tutkimiseen, jotka kuitenkin päätetään sillä perusteella, että rikosta ei ole tapahtunut.

Kuten lausunnoista tulee ilmi, tuleva seksuaalista ahdistelua koskeva tunnusmerkistö saattaa myös aiheuttaa näyttöongelmia. Mikäli jossakin tapauksessa ainoa saatavilla oleva näyttö rikoksesta on asianosaisten kertomukset ja käsillä on niin sanottu sana sanaa vastaan –tilanne, voi se aiheuttaa ongelmia asian etenemisessä. Muutenkin seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajentuminen voi aiheuttaa uusien tekemuotojen myötä vaikeuksia näytön hankkimisen kannalta. Tämä kaikki tulee

kuitenkin selviämään vasta myöhemmin, kun seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus astuu voimaan.

Seksuaalisen ahdistelun tulevassa tunnusmerkistössä mainitaan teon voimakkuuden ja toistuvuuden määritelmät sekä tekotavat, jotka ovat koskettelun lisäksi sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla. Tämän lisäksi teon tulee olla omiaan loukkaamaan toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Poliisihallitus oli toivonut tyhjentävää tekotavan esittelyä rikoslain tunnusmerkistössä. Tekotavat ovat lueteltu melko tyhjentävästi uudessa pykälässä, mutta kosketteluun voimakkuudelta tai toistuvuudelta rinnastettavaa teon vakavuutta ei ole tarkennettu. Tässä kohdassa on tulkinnanvaraa ja se voi tuottaa esitutkintaviranomaiselle hankaluuksia sen arvioinnissa, onko kyseessä rikos vai ei. Kaikkien rikoslain muutoksien sisäistäminen vie varmasti jonkin verran aikaa niin poliiseilta kuin muilta asiaa käsitteleviltä tahoilta, ja sen vuoksi siitä pitäisi mielestämme olla jonkinlainen yhtenäinen ohjeistus, joka ohjaa asiaa koskevien toimijoiden toimintaa. Uskomme myös, että seksuaaliseen ahdisteluun liittyvästä oikeuskäytännöstä on tulevaisuudessa tulossa korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä, jotka ohjaavat alempia oikeuskäytäntöjä uuden tunnusmerkistön tulkinnassa.

5.5 Uudistuksen hyödyt ja haitat

Saara Kokko punnitsee seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajentamisen hyötyjä ja haittoja opinnäytetyössään: Seksuaalisen itsemääräämisoikeuden harmaalla alueella – seksuaalisen häirinnän kriminalisointi suomen rikoslaissa. Hyötyjä, joita tässä tutkimuksessa arvioidaan, ovat kriminalisoinnin vaikutus, turvallisuudentunne, hyvinvointi, yhteisöllisyys ja moraaliset sekä kulttuuriset vaikutukset. Haittoja taas ovat kriminalisoinnin sivuvaikutukset, kustannusvaikutukset, tasa-arvo haitat sekä toiminnalliset rajoitukset ja kärsimykset. (Kokko 2020, 76.)

Seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön sanallisiin tekoihin laajenemisen myötä tulevan kriminalisoinnin vaikutus tulee todennäköisesti olemaan yhteiskunnallisesti katsottuna hyvä. Tämä siksi, että kriminalisointi viestii ihmisille, ettei tietynlainen käyttäytyminen ei ole hyväksyttävää. Monen mielestä jo nyt seksuaalinen häirintä ei ole hyväksyttävää, ja sen vuoksi sen kriminalisointi tulee todennäköisesti toimimaan yhteiskunnassamme. Tämä todennäköisesti vähentää seksuaalisten ahdistelujen määrää. Sanallisten ja sanattomien seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen vaikuttavien tekojen lisääminen seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöön lisää ihmisten ymmärrystä siitä, millaiset teot eivät ole yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä. Kun tunnusmerkistö ei tällä hetkellä sisällä kyseisiä tekomuotoja, eivät kaikki ihmiset ymmärrä tekojen olevan ei-toivottuja eivätkä syitä sille, miksi ne ovat ei-toivottuja. (Kokko 2020, 77.)

Turvallisuudentunteen ja hyvinvoinnin arvioidaan paranevan, kun seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö laajenee. Jos seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajeneminen vaikuttaa

ihmisten käyttäytymiseen ja tekojen vähenemiseen, saattaa se vähentää ihmisten pelkoa seksuaalisen ahdistelun uhriksi tulemisesta. Moraaliset ja kulttuurilliset vaikutukset olisivat tässä tapauksessa rikoslain aikaansaamia positiivisia vaikutuksia, sillä rikoslaki ohjaa yhteiskunnan arvoja ja sen kautta ihmisten käyttäytymistä. Yhteiskunnan arvomaailmaan tulisi tarkennus seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavista teoista, sekä suoja niitä vastaan yksilöä sekä yhteiskuntaa ajatellen. (Kokko 2020, 78–79.)

Rikoslain laajentuminen vähentää aina yksilön vapautta toimia. Kuitenkin tässä tapauksessa seksuaalinen itsemääräämisoikeus koetaan ulottuvan myös sanallisiin ja sanattomiin tekoihin, eikä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajeneminen vaikuta ihmisten yhteisymmärryksessä tapahtuvaan yksityiseen seksuaaliseen toimintaan. (Kokko 2020, 79) Rikosoikeudellisesta näkökulmasta seksuaalisesta ahdistelusta tulevat sakkotuomiot tai enintään kuuden kuukauden vankeustuomiot ovat kohtuullisia, eikä niiden uskota aiheuttavan epäoikeudenmukaista kokemusta rikoksen tekijälle. (Kokko 2020, 80.)

Sanallisen ja sanattoman seksuaalisen ahdistelun tekotavan säännöstä voidaan joutua pohtimaan useasti nuorten keskuudessa. Nuoret vasta opettelevat seksuaaliasioita, jonka vuoksi he voivat ymmärtämättään syyllistyä sanalliseen tai sanattomaan tekemuotoon. Nuorten syyllistyminen kyseiseen rikokseen voi aiheuttaa suurta haittaa heille tulevaisuudessa. Kuitenkin rikoslain 6 pykälän 12 momentin 2 kohdan mukaan alle 18-vuotiaan tekemä ymmärtämättömyydestä johtuva teko voidaan jättää tuomitsematta. Tämä asia ei siis loppujen lopuksi ole haitallinen. Haitallinen sivuvaikutus taas voisi olla esimerkiksi netissä tapahtuva seksuaalinen ahdistelu valeprofiilin takaa. Sellainen rikos on hankala selvittää ja se taas saattaa vaikuttaa ihmisten epäluottamukseen rikosprosessin suhteen. (Kokko 2020, 80.)

Kustannusten näkökulmasta on tärkeää, että seksuaalisen ahdistelun tutkimiseen sovelletaan tiettyä selkeää säännöstä esitöineen. Tämän avulla rikosprosessista aiheutuva kustannukset voivat pienentyä. Tulkinnanvarainen sanallisten ja sanattomien tekojen arviointi voi aiheuttaa kustannuksien nousua ja olla siis tästä näkökulmasta haitaksi. Tasa-arvo haittoja sanallisten ja sanattomien tekojen kriminalisoinnista tuskin syntyy, sillä tällä hetkellä seksuaalinen ahdistelu ilmiönä on epätasa-arvoista, sillä se kohdistuu enimmäkseen nuoriin naisiin. (Kokko 2020, 81.) Tasa-arvo siis todennäköisesti paranee tunnusmerkistön laajenemisen myötä.

Hyötyjen ja haittojen punnitsemisessa tuli selkeästi ilmi, että seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön laajeneminen myös sanallisesti ja sanattomasti tehtäviin tekoihin on selkeästi hyödyllistä. Melkein kaikki tutkimuksessa käsitellyt haittapuoletkin kääntyivät lopulta hyödyiksi, ja vain muutama varteenotettava haitta jää kyseeseen.

6 MUUTOKSEN VAIKUTUS ESITUTKINTAAN

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksessa on otettu kantaa siihen, miten uudistus vaikuttaa poliisiin, syyttäjiin ja tuomioistuimeen. Kokonaisuudistuksessa todetaan heti alkuun, että kyseinen uudistus ei tuo viranomaisten tutkittavaksi uusia rikosryhmiä, vaan sen myötä aiemminkin rangaistavia tekoja arvioidaan uudella tavalla. Todennäköisesti poliisin tutkittavaksi saattaa tulla jonkin verran uusia tekoja, jotka aikanaan siirtyvät syyttäjän ja tuomioistuimen käsiteltäväksi. Esimerkiksi poliisin työmäärään kohdistuvia vaikutuksia voidaan ennakkoon arvioida olevan niillä seksuaalirikoslain muutoksilla, jotka täsmentävät tai laajentavat rangaistavien tekojen tunnusmerkistöä. Tällainen rikosnimike on esimerkiksi juuri seksuaalinen ahdistelu, jonka tunnusmerkistö tulee laajenemaan uudistuksen myötä muihinkin kuin koskettelemalle tehtyihin tekoihin. Voidaan siis olettaa, että tunnusmerkistön laajenemisen myötä viranomaisten käsiteltäväksi tulisi jonkin verran uusia rikosasioita. Työmäärän tosiasiallista lisääntymistä on kuitenkin vaikeaa arvioida, kun otetaan huomioon lainsäädäntömuutosten ja lainsäädännön toimeenpanoon liittyvien ennalta ehkäisevien toimenpiteiden vaikutus. (Oikeusministeriö 2020, 102.)

Suuntaa antavia arvioita voidaan esittää siten, että lähdetään siitä olettamasta, että rangaistavuuden alan laajentumisen vuoksi niin esitutkinnassa, syyteharkinnassa kuin tuomioistuimessa käsiteltävien rikosten määrä kasvaisi 20 prosentilla. Vuonna 2018 poliisin tietoon on tullut 512 seksuaalista ahdistelua koskevaa tapausta. Tästä luvusta 20 prosenttia on 102 eli tällä laskukaavalla voitaisiin ennakoida, että seksuaalista ahdistelua koskevien tekoja tulisi poliisin tutkittavaksi uudistuksen myötä 102 tapausta enemmän eli vuosittain yhteensä 614. Näistä vuonna 2018 poliisin tietoon tulleista 512 seksuaalisesta ahdistelusta syyttäjälle on ilmoitettu 256 eli niiden määrä nousisi 51,2 tapauksella. Samaisena vuonna 2018 tuomioistuimessa on käsitelty 81 seksuaaliseen ahdisteluun liittyvää tapausta eli niiden määrä tulisi kasvamaan 16 tapauksella. Sitä miten uudistus vaikuttaa esitutkinnan työmäärään voidaan arvioida sillä lähtökohdalla, että seksuaalisen ahdistelun täysimääräiseen esitutkintaan käytetään työvaiheineen keskimäärin 10 tuntia. Tällöin uusien seksuaaliseen ahdisteluun liittyvien tapausten määrän kasvaessa 20 prosenttia esitutkintaan tulevien tapausten aiheuttama työmäärän lisäys olisi 1020 tuntia. (Oikeusministeriö 2020, 102–103.)

6.1 Pohdintaa uudistuksen vaikutuksesta poliisin suorittamaan esitutkintaan

Kaikkia rikoslain 20 luvun uudistuksen aiheuttamia vaikutuksia on vaikea arvioida etukäteen. Uudistus tulee kuitenkin varmasti vaikuttamaan myös poliisin suorittamaan esitutkintaan. Kuten aiemmin opinnäytetyössä on tullut ilmi, jos poliisin tietoon tulleiden seksuaalisten ahdistelujen määrä kasvaisi uudistuksen myötä 20 prosentilla, tapausten lisääntymisen aiheuttama työmäärän lisäys poliisille olisi 1020 tuntia. Tämä on laskettu sillä periaatteella, että yhden tapauksen esitutkintaan käytetään keskimäärin 10 tuntia. Tuleeko tapausten esitutkinnan suorittaminen kuitenkin muuttumaan

uudistuksen myötä, kun tekotapojen määrä lisääntyy? Tämä voi olla hyvinkin mahdollista. Kun seksuaalinen ahdistelu voi pian olla koskettelun lisäksi esimerkiksi sanallista taikka kuvan lähettämällä tai ottamalla tehty teko, niin myös todennäköisesti poliisin suorittama esitutkinta tulee muuttumaan ainakin jollakin tavalla. Todistusaineistona voidaan käyttää esimerkiksi ihmisten välisiä viestejä. Tällaiset muutokset taas voivat vaikuttaa poliisin suorittaman esitutkinnan keston.

Esitutkintaa vaikeuttaa myös uuden tunnusmerkistön muut kuin kosketteluteot, joista ei ole muuta todistusaineistoa kuin asianosaisten kertomukset. Tällainen teko voisi olla esimerkiksi kohteen seuraaminen ja sen yhteydessä seksuaalisesta kanssakäymisestä ehdottelemine. Toki osaa näistä tapauksista ei saateta syyteharkintaan, vaan niiden tutkinta päätetään todistusmateriaalin puutteen vuoksi.

Oletamme, että uudistuksen myötä poliisin tietoon tulleiden seksuaalisten ahdisteluiden määrä tulee kasvamaan entisestä. Se, miten paljon se tulee kasvamaan, on kuitenkin vielä arvoitus. Uskoisimme, että poliisille ilmoitettujen tekojen määrä voi kasvaa hyvin paljon, jopa enemmän kuin seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksessa on esitetty. Lisääntyneiden tekojen määrän kasvu tulee työllistämään poliisia, sillä jokainen poliisille ilmoitettu tapaus vaatii poliisilta jonkinlaisia toimia. Isoilla poliisiasemilla, kuten Helsingin poliisilaitoksessa, seksuaaliset ahdistelut tutkitaan seksuaalirikostutkintayksikössä. Mahdollisesti lisääntyvien ilmoitusten määrä tulee siis kuormittamaan kyseistä yksikköä huomattavasti. Isoilla poliisiasemilla olisi siis myös hyvä harkita sitä, voitaisiinko seksuaalista ahdistelua koskevat ilmoitukset tutkia päivittäisrikostutkintayksikössä seksuaalirikostutkintaryhmän sijaan.

	2014	2015	2016
<i>Seksuaaliset ahdistelut yhteensä</i>	50	180	323
<i>Suomalainen epäilty</i>	43	122	174
<i>Ulkomaalainen epäilty</i>	7	55	144

217

Kuvio 3: Taulukko poliisin kirjaamista ilmoituksista, joihin on kirjattu epäilty seksuaalisista ahdisteluista vuosina 2014–2016. (Houtsonen ja Kaasalainen 2014, 60.)

Kuten yllä olevasta taulukosta on nähtävissä, poliisille ilmoitettujen seksuaalisten ahdistelujen määrä on yli kuusinkertaistunut kahdessa vuodessa siitä, kun seksuaalinen ahdistelu lisättiin rikoslakiin. Pelkästään tämän taulukon perusteella voi mielestämme olettaa, että poliisin tutkittavaksi tulevien

seksuaalisten ahdistelujen määrä tulee nousemaan myös vuonna 2023 voimaan tulevan uudistuksen myötä, kun yhä laajempi kirjo ei-toivottuja seksuaalisia tekoja kriminalisoidaan.

7 SÄÄNTELY MUISSA MAISSA

Suomen lisäksi useissa muissa Euroopan maissa seksuaalirikoksia koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu 2010-luvulla niin kansainvälisten veloitteiden kuin muuttuneen oikeustajunkin takia. Seuraavaksi käsittelemme muiden Euroopan maiden, Ruotsin, Norjan, Tanskan, Saksan ja Iso-Britannian, seksuaalirikoslainsäädäntöä seksuaalisen ahdistelun näkökulmasta. Tällä pyrimme tuomaan opinnäytetyöhön vertailukohtia Suomen lainsäädäntöön ja sen tulevaan uudistukseen.

7.1 Ruotsi

Ruotsin rikoslain (Brottsbalk 1962:700) 6 luku käsittelee seksuaalirikoksia. Kyseistä lukua uudistettiin ja tiukennettiin vuonna 2018. Ruotsin rikoslain 6 luvussa ei ole erikseen seksuaalista ahdistelua koskevaa pykälää, kuten Suomen rikoslaissa. Ruotsin rikoslain 6 luvun 1 pykälässä säädetään raiskauksesta (våldtäkt) ja saman luvun 2 pykälässä seksuaalisesta hyväksikäytöstä (sexuellt övergrepp). Tämän 2 pykälän mukaan se, joka suorittaa muun 1 §:ssä tarkoitetun seksuaalisen teon, siten että toinen osapuoli ei osallistu siihen vapaaehtoisesti tuomitaan seksuaalisesta hyväksikäytöstä vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi. (Brottsbalk 6 kap.)

7.2 Norja

Norjan rikoslain (Straffeloven LOV-2005-05-20-28) 26 luku käsittelee seksuaalirikoksia. Myöskään Norjan rikoslaista ei löydy suoranaisesti Suomen rikoslakia vastaavaa seksuaalista ahdistelua käsittelevää pykälää, mutta sen 297 pykälä säättää seksuaalisesta teosta ilman suostumusta (Seksuell handling uten samtykke). Tämän pykälän mukaan henkilöä, joka suorittaa seksuaalisen teon jonkun kanssa ilman tämän suostumusta rangaistaan enintään yhden vuoden vankeudella tai sakolla. Norjan rikoslain 26 luvun pykälässä 298 taas säädetään seksuaalisesti loukkaavasta käytöksestä julkisesti tai ilman suostumusta (Seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke). Tämän pykälän mukaan sakko tai enintään yhden vuoden mittainen vankeusrangaistus on määrättävä sille, joka sanallisesti tai teolla harjoittaa seksuaalisesti loukkaavaa tai muuta siveetöntä toimintaa julkisella paikalla tai sellaisen henkilön läsnä ollessa taikka sellaiselle henkilölle, joka ei ole tähän suostuvainen. (Straffeloven 297 & 298 §.)

Nämä kaksi pykälää ovat siis sisällöltään jokseenkin samanlaisia kuin Suomen rikoslain seksuaalista ahdistelua koskeva pykälä. Etenkin vuoden 2023 alussa voimaan tulevaa uudistettua pykälää. Norjan

rikoslain 26 luvun 297 ja 298 pykälät nimittäin pitävät sisällään niin koskettelemalla kuin sanallisesti tehdyn teon. Nämä pykälät eivät kuitenkaan ole tekemuodoiltaan tyhjentyviä.

7.3 Saksa

Saksan rikoslain (Strafgesetzbuch) 13 luku käsittelee rikoksia seksuaalista itsemääräämisoikeutta vastaan. Kyseisen luvun 184i pykälässä säädetään seksuaalisesta häirinnästä (sexuelle belästigung). Pykälän mukaan se, joka koskettaa toista henkilöä seksuaalisella tavalla ja siten häiritsee häntä, on tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi, jollei kyseisen lain muussa säännöksessä ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Pykälän mukaan erityisen vakavissa tapauksissa vankeusrangaistus on kolmesta kuukaudesta viiteen vuoteen ja tämä voisi tulla kyseeseen silloin, kun teon tekee useampi ihminen yhdessä. Pykälässä myös tuodaan ilmi, että seksuaalinen häirintä on asianomistajarikos, eikä syyttäjäviranomainen nosta siitä syytettä, ellei yleinen etu sitä vaadi. (Strafgesetzbuch § 184i.)

Tämä Saksan rikoslain 13 luvun 184i pykälä vastaa siis melko moniltakin osin Suomen rikoslain, tällä hetkellä voimassa olevan, 20 luvun 5a pykälää seksuaalisesta ahdistelusta, jossa säädetään koskettelemalla tehdyistä seksuaalisista teoista. Saksan rikoslaita ei kuitenkaan löydy pykälää, jossa säädettäisiin muista kuin koskettelemalla tehdyistä seksuaalisista teoista, jotka loukkaavat yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

7.4 Iso-Britannia

Iso-Britannian seksuaalirikoksia koskeva laki on Sexual Offences Act 2003 (42/2003). Tämän lain 42 luvussa säädetään seksuaalirikoksista. Tämän lain 3 pykälässä käsitellään seksuaalista häirintää (sexual assault). Pykälän mukaan seksuaaliseen häirintään on syyllistynyt, jos koskettaa toista henkilöä tarkoituksenmukaisesti ja kosketus on seksuaalista, eikä uhri anna kosketukseen suostumustaan tai, jos tekijä ei usko, että uhri antaisi suostumuksensa kosketukseen. Toisessa momentissa säädetään, että seksuaalisesta häirinnästä annettavissa tuomioissa on otettava huomioon myös se, mitä tekijä on tehnyt varmistaakseen uhrin suostumuksen. Iso-Britannian seksuaalirikoksia koskevassa laissa seksuaalisesta ahdistelusta tuomitaan sakkoon tai enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. (Sexual Offences Act 2003, 3§.)

Iso-Britannian rikoslaita siis säädetään seksuaalisesta häirinnästä, mutta pykälän tunnusmerkistö pitää sisällään ainoastaan koskettelemalla tehdyn teon eli sekin on hyvin lähellä Suomen rikoslain tämänhetkistä seksuaalista ahdistelua koskevaa pykälää.

7.5 Yhteenveto

Kuten edellä ilmeni, kaikissa opinnäytetyössä vertailuun otetuissa Euroopan maissa seksuaalinen ahdistelu ja häirintä on jollakin tasolla kriminalisoitu. Eri maiden rikoslakien pykälien sisältö erosi toisistaan, mutta kaikilla edellä esitellyillä pykälillä kuitenkin suojellaan yksilön itsemääräämisoikeutta. Monissakaan maissa ei kuitenkaan ole kriminalisoitu sanallisesti taikka sanattomasti tehtyä seksuaalista häirintää, vaan niiden tunnusmerkistön täyttää ainoastaan koskettelemalla tehty teko. Tällä hetkellä vertailussa olleista maista ainoastaan Norjan rikoslaisissa on säädetty myös sanallisesti tehdystä seksuaalisesta ahdistelusta.

Kuten opinnäytetyössä on tullut ilmi, Suomen 1.1.2023 voimaan astuvassa uudistetussa seksuaalirikoslainsäädännössä säädetty seksuaalinen ahdistelu pitää sisällään myös muuten kuin koskettelemalle tehdyn seksuaalisen teon. Tämän opinnäytetyössä tehdyn vertailun perusteella voidaan arvioida, että Suomen tuleva seksuaalirikoksia koskeva lainsäädäntö on seksuaalisen ahdistelun kriminalisoinnin kannalta edistyksellisempi kuin monissa muissa Euroopan maissa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Suomen seksuaalirikoslainsäädännössä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö pitää tällä hetkellä sisällään ainoastaan koskettelemalla tehdyn seksuaalisen teon. Vuoden vaihteessa voimaantulevan rikoslain 20 luvun kokonaisuudistuksen myötä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön täyttää myös kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla taikka muulla vastaavalla tavalla tehty seksuaalinen teko. Suomen lainsäädäntö on monen opinnäytetyössä vertailussa olleen Euroopan maan seksuaalista ahdistelua koskevaan lainsäädäntöön nähden edelläkävijä.

Seksuaalista häirintää ja ahdistelua koetaan Suomessa melko paljon ja siksi tämän uudistuksen myötä tapahtuva tunnusmerkistön laajeneminen on todella tarpeellinen. Uudistuksen myötä yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta suojellaan lailla tehokkaammin. Uskomme uudistuksen ohjaavan kansalaisten käytöstä ja toivomme, että uudistuksen myötä seksuaalisen häirinnän ja seksuaalisen ahdistelun määrä Suomessa vähenee.

Seksuaalista ahdistelua koskevan lainsäädännön uudistus tulee todennäköisesti lisäämään poliisille tehtävien ilmoitusten määrää ja tunnusmerkistön laajeneminen vaikuttaa poliisin suorittamaan esitutkintaan. Uudistuneen seksuaalista ahdistelua koskevan pykälän tunnusmerkistö ei ole täysin tyhjentävä ja se saattaa aluksi aiheuttaa ongelmia esimerkiksi lain tulkitsemisessa. Pykälän uudistumisen vaikutuksia yhteiskunnallisesti on vaikea arvioida etukäteen ja voimme ainoastaan

esittää erilaisia olettamuksia ja pohdintoja sen todellisista vaikutuksista. Odotammekin mielenkiinnolla sitä, miten muutos tulee todellisuudessa vaikuttamaan.

Tutkimuksessamme käyttämämme menetelmä on kirjallisuuskatsaus, joka on luonteeltaan todella vapaamuotoinen. Tarkoituksenamme on ollut käyttää mahdollisimman monipuolisia lähteitä, kuten kirjallisuuslähteitä, internetlähteitä sekä lakilähteitä. Näiden avulla olemme pyrkineet tekemään huolellisesti muutaman kuukauden aikana tutkimuksen, jonka tarkoitus on olla luotettava. Opinnäytetyöstä luotettavan tekee se, että siinä on tarkasteltu tutkittavaa aihetta monesta eri näkökulmasta. Käyttämiemme lähteiden luotettavuus voidaan toki aina kyseenalaistaa, mutta pyrimme käyttämään valtiotason lähteitä tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi. Olemme mielestämme onnistuneet tekemään tutkimuksen käyttämällä luotettavia lähteitä mahdollisimman kattavasti ja olemme referoineet alkuperäisiä lähteitä yksiselitteisesti, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta.

Toteutimme tutkimuksen parityönä ja yhteistyömme sujui saumattomasti. Kirjoitimme osittain tekstiä itsenäisesti tahoillamme ja pidimme muutaman viikon välein palaverin työn etenemisestä. Luimme toistemme kirjoittamaa tekstiä sekä teimme puolin ja toisin lisäyksiä ja korjauksia teksteihin. Osan opinnäytetyön osuuksista taas kirjoitimme kokonaan yhdessä. Pohdimme kirjoitusprosessin aikana opinnäytetyön rajausta ja näkökulmaa, josta haluamme aihetta tarkastella, sekä pallottelimme kirjoittamisen aikana syntyneitä ideoita. Opinnäytetyön tekemisessä työt jakautuivat välillämme tasaisesti ja osallistuimme molemmat yhtä aktiivisesti tutkimuksen tekemiseen. Olemme sitä mieltä, että opinnäytetyön tekeminen parityönä oli hyvä päätös, sillä pystyimme tukeutumaan toisiimme prosessin aikana ja saimme mielestämme yhdessä aikaan parhaan mahdollisen lopputuloksen.

Tutkimuksemme ei ottanut kantaa lain muutoksen myötä tuleviin seksuaalisen ahdistelun määrän muutoksesta kertoviin tilastoihin, sillä niitä ei ole vielä saatavilla. Seksuaalisesta ahdistelusta voisi tehdä tutkimuksen muutamien vuosien päästä, jossa käsitellään lainsäädännön muutokseen liittyviä vaikutuksia, sillä tällöin uudistuksen aiheuttamat vaikutukset tapausten määrään ja poliisin suorittamaan esitutkintaan ovat nähtävissä. Tässä tutkimuksessa on lähinnä pystytty arvuuttelemaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen tuomia muutoksia seksuaalista ahdistelua koskevien tapausten tutkinnassa ja tapausten määrässä. Myös muiden seksuaalirikosten tunnusmerkistöjen muutosten ja niiden vaikutusten tutkiminen muutaman vuoden päästä lainsäädännön muutoksesta voisi tulla tarpeeseen.

Olemme tyytyväisiä tekemäämme tutkimukseen. Tutkimuksen aihe on todella ajankohtainen ja se kokoaa yhteen monista eri lähteistä kerättyä tietoa. Olemme mielestämme onnistuneet tiedonkeruussa ja se oli kohtuullisen helppoa, sillä kaikki lakiuudistukseen liittyvä tärkeä materiaali on koottu eduskunnan seksuaalirikoslainsäädäntöä käsitteleville internetsivuille. Toisaalta seksuaalisen

ahdistelun tunnusmerkistön uudistukseen liittyvää materiaalia oli toisinaan vähän, sillä monissa lähteissä käsiteltiin enimmäkseen raiskauksen tunnusmerkistön uudistusta. Koemme, että olemme tuoneet opinnäytetyössä lukijalle mahdollisimman johdonmukaisesti ilmi, miksi aihe on ajankohtainen ja miksi olemme päätyneet tutkimaan juuri tätä aihetta. Olemme myös mielestämme saaneet koottua opinnäytetyöhön aineiston mahdollisimman selkeästi ja helppolukuisesti.

LÄHTEET

Eduskunnan nettisivut. Lakien säätäminen eduskunnassa. Luettavissa: [Lakien säätäminen eduskunnassa \(eduskunta.fi\)](#), luettu 11.10.2022.

Eduskunnan nettisivut. Seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun kokonaisuudistus. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/seksuaalirikoksia-koskevan-rikoslain-20-luvun-kokonaisuudistus.aspx, luettu 5.8.2022

HE 216/2013. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_216+2013.pdf

HE 13/2022. Hallituksen esitys eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_13+2022.pdf

Houtsonen, Irene & Kaasalainen, Akseli 2017: Katsaus vuoden 2014 seksuaalirikoslainsäädännönmuutokseen. Luettavissa: [ON Kaasalainen Akseli Houtsonen Irene.pdf \(theseus.fi\)](#)

Istanbulin sopimus 53/2015. Valtioneuvoston asetus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2015/20150053#idm45949344516368>

KAA 2/2019 vp, Raiskauksen määritelmä suostumusperustaiseksi – Suostumus2018. Luettavissa: [KAA_2+2019.pdf \(eduskunta.fi\)](#)

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus 67/1986

Kokko, Saara 2020: Seksuaalisen itsemääräämisoikeuden harmaalla alueella – seksuaalisen häirinnän kriminalisointi suomen rikoslaissa. Turun yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta. OTM-tutkielma. Luettavissa: https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/150761/Kokko_Saara_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y

KKO 2019:104.

KKO 2020:38.

Oikeusministeriö 2018: Arviomuistio rikoslain viimeaikaisesta kehityksestä ja tulevista kehitystarpeista: Eräät seksuaali-, väkivalta-, rattijuopumus- ja talousrikokset. Helsinki. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160660/OMML_7_2018_Rangaistusten_oikeasuhtaisuus.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Oikeusministeriö 2020: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162356/OM_2020_9_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Oikeusministeriö, 2021: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus: Lausuntotiivistelmä. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162895/OM_2021_2_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ojala Timo, 2022: Seksuaalirikokset. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu.

Salminen Ari 2011: Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa. Vaasan yliopisto.

Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki 2018: Tasa-arvobarometri. [STM_08_2018_Tasa-arvobarometri_2017_net.pdf \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.stm.fi/STM_08_2018_Tasa-arvobarometri_2017_net.pdf)

Suomen YK-liitto, Sälökarin kirjapaino OY, Somero 2011: Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus. Luettavissa: [kaikkinaisen_naisten_syrjinnan.pdf \(ykliitto.fi\)](https://www.yk.fi/kaikkinaisen_naisten_syrjinnan.pdf)

Suostumus2018- kansalaisaloitteen verkkosivut. Luettavissa: <http://suostumus2018.fi/>, luettu 04.08.2022.

Tilastokeskuksen nettisivut, rikos- pakkokeinotilasto. Luettavissa: www.stat.fi, luettu 4.9.2022.

Vauhkonen, Teemu & Kaakinen, Markus & Hoikkala, Tommi 2021: Seksuaalirikosten tekijät, tekotilanteet ja ennaltaehkäisemisen mahdollisuudet. Valtioneuvoston kanslia Helsinki. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163523/VNTEAS_2021_56.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Yhdistyneet Kansakunnat, CEDAW-komitean loppupäätelmät, 2008: Naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean loppupäätelmät: Suomi. Luettavissa: https://um.fi/documents/35732/48132/komitean_loppup%C3%A4%C3%A4telm%C3%A4t_suomen_6_m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4aikaisraportista_18_7_2008/26e5542c-18c6-7119-5965-3a303071de96?t=1525646893823

Yhdistyneet Kansakunnat, CEDAW-komitean loppupäätelmät, 2011: Naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean loppupäätelmät: Suomi. Luettavissa: [fe969404-b896-93b4-1896-9ff3f45bb427](https://um.fi/fe969404-b896-93b4-1896-9ff3f45bb427) (um.fi)